

CURIERUL JUDICIAR

REVISTĂ DE DOCTRINĂ-JURISPRUDENȚĂ-LEGIȘLAȚIUNE-ECONOMIE POLITICĂ-FINANȚE-SOCIOLOGIE

DIRECTOR:

FONDATOR:
ION S. CODREANU
Avocat

I. GR. PERIȘTEANU
fost Ministru, Avocat
Președintele Uniunii avocaților din România

PRIM REDACTOR:
ALEXANDRU VELESCU
Doctor în Drept, Avocat

COMITETUL DE REDACȚIE:

Traian Alexandrescu, fost decan al Baroului de Ilfov Avocat; **Alexandru Cerban**, Profesor Universitar, Avocat
Iosef Gh. Cohen, Consilier la Consiliul Legislativ, Avocat; **N. Jac Constantinescu**, Președinte la C. de Apel București
E. Cristoforeanu, Dr. în Drept dela Roma, Avocat; **Radu Dimiu**, Magistrat la Trib. Ilfov; **Vințilă Dongoroz**, Conferențiar universitar, Avocat; **D. Gălășescu Pyk**, Profesor Universitar, Avocat; **C. Sipsom**, Profesor Universitar;
C. A. Stoeanovici, Conf. univ. Membru al Consiliului Legislativ; **Gr. L. Trancu-Iași**, fost Ministru, Avocat;
Hariton Udrea, Judecător Trib. Ilfov și **Petre Vasilescu**, Profesor Univesitar.

SECRETARI DE REDACȚIE:

E. C. Decusară Dr. în Drept din Paris, Directorul Statisticii Judiciare; **Ionel I. Codreanu**, Doctor în drept din Paris, Avocat.

SUMAR

— *Noua Constituție polonă din 1935 în raport cu Constituția română* (urmare și sfârșit), de D. G. Maxim, fost președinte la Curtea de Apel.

JURISPRUDENȚĂ ROMÂNĂ

— Inalta Curte de Casație și Justiție S. Unite: *Casa Generală de Pensii cu Estera Bareza* (Recurs, Casare cu trimetere Instanța de trimetere este Curtea de Conturi, S. U. Obligatorietatea de a se conforma deciziei Casației);

— Idem s. I: *Esfira Vaisman cu Csiel Creimer* (Pământ rural, Strein). Nu pot stăpâni pământul. Au însă dreptul de a-l moșteni și a realiza valoarea lui. Dacă este stăpânit de alții, pot intenta acțiuni în revendicare spre a-și stabili dreptul de proprietate);

— Idem s. III: *Dumitru Crăcea cu Regia Aut. C. F. R.* (Funcționar la C. F. R. Suspendat provizoriu pentru cercetări penale. Găsit nevinovat. Condamnat disciplinar. Are drept la salariu pe tot timpul suspendării);

— Idem, idem: *Iacob Mărgărit cu George Marulis* (Legea conversiunii. Comerciant aflat în concordat preventiv la promulgarea legii. Cerere de a beneficia de art. 50 din această lege. Numai instituțiile de credit beneficiază de dispozițiunile art. 50), cu Nota d-lui E. Cristoforeanu, avocat;

— Tribunalul Ilfov s. notariat: *Gheorghe Popovici cu Maria Crețulescu* (Lucru judecat. Hotărâri susceptibile de a fi atacate cu apel. Autoritatea lucrului judecat față de instanța primului grad de jurisdicțiune), cu Nota d-lui profesor Al. Cerban.

JURISPRUDENȚĂ STREINĂ

— Casația Italiană S. U. (Lege. Interpretare. Norme);

— Casația italiană I (Cont curent. Elemente. Caractere distinctive);

— Idem (Navlu, Insurance clause, Validitate relativă. Armator. Clausă de neresponsabilitate pentru culpe nautice și pentru culpa ușoară a căpitanului și a echipajului. Navlu. Dolul și culpa gravă a cărașului);

— Idem (Faliment. Acțiune revocatorie ordinară și falimentară. Simulație de vânzare. Acțiune revocatorie contra persoanei interpușe. Inadmisibilitate);

— Idem (Faliment. Colocare la preț de vânzarea imobilelor. Verificarea creditelor. Opoziție tardivă. Eroare);

— Idem (Fraudă și simulație. Act total. Intervenția soțului în proces);

NOUA CONSTITUȚIE POLONĂ DIN 1935 ÎN RAPORT CU CONSTITUȚIA ROMÂNĂ

„Cauza stântă a minorităților va progresa mai curând prin un apel la bunăvoința și generozitatea popoarelor de cât prin evocarea spectrului sancțiunilor,
N. Titulescu

III

Sumar: 150. Minoritățile. Garanțiile de protecțiune luate numai contra unora din statele cu minorități. Rațiunea alcătuirii tratatelor de pace să introducă principii de guvernământ obligatorii pentru state, față de minorități, 160. Clausele favorabile minorităților în Constituțiunile polonă și română. Cea polonă acordă autonomie minorităților, cu dreptul de control al Statului, în deosebire de statul român care le privește ca indivizi aparținând unei categorii de persoane, cu drepturi mărginite la instituțiunile școlare, religioase și de cultură. Părerea profesorului Blociszewski care critică autonomia, 170. Libertatea confesiunii și dispozițiile detaliate ale statutului polon. Asociațiile religioase recunoscute și bisericile au drepturi întinse și protecție, dacă nu ating ordinea publică. Textele române prevăd libertate și protecție tuturor cultelor, întru cât nu ating ordinea publică, cu controlul Statului, Asemănare între ambele statute sub raportul libertății grupelor confessionale, 180. Dispoziții importante în statutul polon privitor la îngrădirea libertății cultului, ce lipsesc din cel român, dar ale căror măsuri rezultă din principiul general al subordonării libertății: necontrarietății ordinii publice. Statutul român a lăsat reglementarea drepturilor asociațiilor religioase minoritare legiuitorului ordinar, Capii confesiunilor minoritare snatori de drept după același statut, 190. Măsuri favorabile în privința confesiunilor nerecunoscute de stat. Situațiunea sectei stiliste în România, 200. Dispozițiuni similare în ambele statute privitoare la conservarea naționalității și cultivarea limbei, 210. Măsuri pentru învățământul primar, confesional și particular al minoritarilor după ambele statute. Lipsa unor dispozițiuni formale în privința învățământului universitar minoritar. Argumente în sensul neadmiterii universităților minoritare în ambele state, 220. Apropiere între statutele polon și român în ce privește garanțarea proprietății și limitarea ei pentru utilitate publică, prin lege și după îndemnzare. Rațiuni de ordine publică. Intăietatea intereselor generale în aplicarea principiului de garanție a proprietății. Părerile d-lui Justin Stănescu și I. I. C. Brătăinu în Constituanta română. Decretarea utilității publice cu două treimi de voturi a legiuitorului după sistemul român: Câmp larg legiuitorilor polon și român a fixa utilitatea publică în interesul exproprierei, 230. Dispoziție excepțională în statutul polon în scopul promovării agriculturii. Intervenția statului polon în transacțiunile particulare; dreptul său nelimitat ca prin lege să răscumpere terenurile și să reguleze transferul. Măsuri de preempțiune acordate statului român, 240. Dispoziție privitoare la presă în statutul român. Concluziune.

15°. Protecțiunea minorităților actualmente în vigoare atât în Polonia cât și în România, este guvernată prin Tratatul de pace, Tratatul minorităților, diferite Acorduri încheiate cu statele streine, și, în fine, prin dispozițiunile constituționale și legale ale ambelor state.

Acest regim are un caracter particular și a fost stabilit ca o condiție a restaurării Poloniei și a restabilirii teritoriilor României, ca garanție de libertate și dreptate a tuturor locuitorilor din noile teritorii, cari difereau prin rasă, limbă sau religione. Conferința de pace a spus statelor minoritare: „Vă acordăm largi creșteri de teritorii, vă garantăm frontierele noi; este deci drept ca să stipulăm condițiunile în cari este cu putință de a vă da această garanție”.

În examinarea cauzelor ce au determinat pe Marile Puteri de a lua zisele garanții de protecțiune a minoritarilor, dacă ne referim la trecut, deducem că ele au fost inspirate de tendința înlăturării în continentul european a opresiunilor periculoase la cari au fost supuse unele națiuni, sub suveranitate streină, înainte de războiul mondial. Ne amintim cum a fost oprimată națiunea română aflată sub dominațiunea ungară, cât și poporul polon sub Germania imperialistă. S'a căutat de marii diplomați, meniți de a pune capăt dezastrului mondial, de a înfrâna repetarea nedreptății și disprețului egalității în fața legilor, cari, sub unele vechi dominațiuni, erau principii de guvernământ. Spre a se înlătura triste procedee, contrare concepției de umanitate, fundamentul culturii oricărei societăți civilizate, s'a prescriis zisele garanții minoritare.

Era însă natural și echitabil ca aceste garanții să fie întinse pentru toate statele cu minoritari, măsură, ce a fost, contra dreptului, restrânsă la unele state, restabilite sau cu sporire deteritorii, cu toate că și dănele n'aveau nevoie ca să li se pună ca obligațiune drepturi naturale ale omului, pe cari le-au păzit totdeauna cu sfințenie și pe care le-au învățat, după cum a spus strălucitul diplomat Titulescu, la școala franceză, libertățile constituționale la școala britanică, iar principiul naționalității la școala italiană.

Din acest punct de vedere, ne deosebim cu totul de părerea unor publiciști cari socot că „regimul protecției minorităților a fost alcătuit pentru statele care n'au atins încă o organizație definitiv capabilă de a asigura în toate împrejurările triumful dreptului, și n'au dat probe suficiente de a fi în măsură să îndeplinească cu fidelitate obligațiunile ce impun apartenența și comunitatea internațională. În aceste cazuri, spun dânsii, criteriul care a prevalat a fost de a admite aceste state în *Comitas gentium*, dar, subordonat prestării din partea lor a unor garanții determinate”¹).

Această concepțiune este departe de adevăr, căci, dacă examinăm trecutul statelor cu obligațiuni minoritare, și în special cel polon și român, găsim rațiuni puternice ce lămuresc adevărata situațiune.

Și, în realitate, în Vechiul Regat Român în tot timpul s'a păstrat tradițiunea de ospitalitate și de mențineri de drepturi pentru streini. Înainte de Regulamentul organic streinii au găsit în față cea mai mare toleranță religioasă

1) Marele romancier polon *Sienkiewicz*, a adresat în 1907 ilustrului profesor *Xenopol*, o scrisoare prin care arată că în partea din Polonia, luată de germani, există martirajul copiilor poloni în școlile germane, interzicerea limbei polone în reuniuni publice și îndepărtarea proprietarilor poloni din terenurile lor prin exproprieri forțate, protestând contra acestor atentate ce violează drepturile naturale. „Adevărul” din 10 Oct. 1935.

Luca dei Sabelli, „Nazione e Minoranze etniche, 1929, II, pag. 109.

să și îngăduire de drepturi civile. Poporul polon, oprimat sub dominații streine până în ultimul timp, cu un trecut glorios, a arătat deasemeni generozitate pentru toți locuitorii. Astfel, aceste fapte fiind necontestate, nimic nu putea să presupună că ambele popoare își vor schimba atitudinea față de minoritari, și devine cert deci ceea ce susținem, că Aeropagul care a decretat obligațiunile minoritare, a fost inspirat de faptele trecutului, de opresiunea de care s'au plâns unele națiuni și a căutat în consecință să înființeze un drept regional de garanție. Din înseși vorbele președintelui Wilson, făuritorul tratatului de pace, rezultă această concepțiune; dânsul a spus că nu trebuie să se repete opresiunile: „Nu putem primi, spune dânsul, de a se lăsa să subsiste elementele de dezordine, care, credem, vor turbura pacea lumii”.

Bazați pe considerente ce răsar din discuțiunile urmate în rezolvirea chestiunii minoritare, am stabilit rațiunea ce a îndrumat pe alcătuitoarii tratatelor de pace să introducă principii de guvernământ obligatorii pentru state, față de minoritățile de rasă, limbă sau religione.

16°. Deși tratatele de pace nu impun statelor obligare îndatorirea de a însera în Constituțiunile lor dispozițiuni relative la protecția minorităților, prescriind numai că atare dispozițiuni au aceeași putere ca legile fundamentale totuși, prin Constituțiunile ambelor țări, a Poloniei și a României, s'au inserat clauze favorabile pentru minorități.

Articolul 93 al Tratatului dela Versailles, care prevede principiul după care sunt garantate drepturile minorităților în Polonia, nu prevede autonomia lor. Dealtmintrelea, nici o dispozițiune din celelalte tratate nu conține vreo măsură în sensul de a considera minoritățile din punct de vedere colectiv²). Singura excepțiune se face prin art. 11 al Tratatului minorităților cu România, după care se acordă, sub controlul statului român, comunităților secuilor și sașilor din Transilvania, autonomia locală în ce privește chestiunile religioase și școlare, și o autonomie mai întinsă rutenilor din Cehoslovacia.

Deși dar principiul autonomiei este înlăturat după sistemul de protecțiune înființat de tratate, constituantul polon a găsit că este în interesul dezvoltării statului de a acorda atare *autonomie minorităților*³), dispunând a li se garanta prin legi speciale, plina și libera dezvoltare a particularităților lor naționale, prin formarea de grupe autonome conform dreptului public, intrând în cadrul uniunii de autonomie generală și cu dreptul statului de a controla activitatea lor și de a le preda un ajutor, dacă este locul, pentru cheltuelile lor financiare (art. 109).

Astfel, după aceeași dispoziție constituțională, minoritarul polon are dreptul de a-și păstra naționalitatea sa de origină, de a-și cultiva limba și de a-și întreține particularitățile sale naționale.

Intru cât însăși doctrina Societății Națiunilor, ca și majoritatea autorilor, susțin că grupul minorităților cu toată importanța lor socială și politică, nu formează unități colective sau colectivități, cu o existență juridică independentă, în vedere că toate dispozițiunile Tratatului de pace vorbesc numai de indivizi, supuși români, aparținând unor minorități etnice, constituantul român.

2) Art. 3 al tratatului dela Versailles; art. 8 al tratatelor cu Polonia, Cehoslovacia, Jugoslavia și Grecia; art. 67 cu Austria; art. 54 cu Bulgaria; art. 39 cu Turcia și art. 3 al tratatului cu Grecia.

3) În baza art. 93 citat, s'a recunoscut evreilor din Polonia calitatea de colectivitate în oarecare măsură.

în deosebire de cel polon, nu recunoaște minorităților *autonomie*, ci îi privește ca *indivizi* aparținând unei categorii de persoane, deosebită de majoritatea populației, prin rasă, limbă sau religie, dar nu colectivități, chiar dacă în realitate zișii indivizi ar constitui o pluralitate ⁴).

Atât România cât și alte state, cari s'au mărit ori s'au înființat, în urma Conferinței de pace, au simțit pericolul tendinței separatiste ce ar fi avut loc dacă s'ar fi organizat minoritățile drept colectivități, recunoscute de drept public, și, deci, în conformitatea tratatelor ce nu cuprind autonomie, adică schimbarea caracterului minoritar, le-a acordat drepturi mărginite la instituțiile școlare, religioase și de cultură.

Că autonomia minoritară nu se împacă cu suveranitatea statului majoritar, o spune profesorul Blociszewski care critică art. 103 al Constituției polone. „Principiul protecției minorităților ca colectivități deosebite de stat, spune dânsul, constituie o eroare, fiindcă tindă a creea state în state, fiindcă departe de a asigura pe acei cari beneficiază de egalitate cu ceilalți cetățeni, tind să facă o castă privilegiată care se va cristaliza într'o societate dată, în loc de a căuta să fuzioneze cu dânsa. Minoritățile astfel constituite în corpuri autonome sunt elemente de dezorganizare națională, de dezagregarea Statului” ⁵).

Chiar în lipsa autonomiei, statutul român acordă drepturi minoritarilor; dispozițiuni privitoare la dreptate și legalitate se resfrâng, după cum vom arăta, asupra tuturor cetățenilor, independent de origină etnică

*

17°. Cu sistem de expunere diferit, găsim, totuși, apropieri între ambele Constituțiuni sub raportul libertății de conștiință și confesiune ce se acordă minoritarilor. Ambele state polon și român s'au conformat dispozițiilor tratatelor de pace, considerându-le ca drepturi naturale ale omului. Constituția polonă cuprinde dispozițiuni mai detaliate, insistând asupra drepturilor asociațiilor religioase recunoscute de stat, și, în special, ale bisericilor minorităților religioase, stabilind, că relațiunile dintre ele și stat sunt determinate de lege, de acord cu reprezentanții legali ai instituțiilor.

Toți cetățenii polonezi aparținând minorităților religioase prin religie sau limbă, au deopotrivă cu ceilalți cetățeni dreptul de a înființa, controla și administra cu cheltuelile lor, toate instituțiile de binefacere, religioase și sociale, școli și alte stabilimente de educațiune, precum și de a face uz liber de limba lor și de a satisface prescripțiunile religiei lor.

Libertatea confesiunii fiind garantată, prescrie statutul polon, nici un cetățean nu poate fi mărginit în exercițiul acestor drepturi, putând practica liber credința sa și a satisface prescripțiile religiei ce practică, în măsura în care aceste procedee nu ating ordinea publică și bunele moravuri. Asociațiile religioase recunoscute, după același statut, pot organiza manifestări, a-și administra liber afacerile, a poseda și dobândi bunuri mobile și imobile; ele, întru atât cât nu sunt contrarii legilor statului, mai au administrarea așezămintelor șco-

lare sau de binefacere. În fine, spre a preciza integritatea drepturilor bisericilor minoritare religioase recunoscute, li se fixează puțința de a fi guvernate de legile lor, dacă sunt conform legilor statului.

Textele constituționale române se mărginesc a garanta libertatea conștiinței și a fixa o *deopotrivă libertate și protecțiune* tuturor cultelor, întru cât exercițiul lor nu aduce atingere ordinii publice, buneilor moravuri și legilor de organizare ale statului.

Interpretarea logică a acestor texte, în comparațiune cu cele polone, ne conving că deosebirea între ele consistă numai în redacțiune, căci, în realitate, prin termeni mai reduși, constituentul român a prescrie *libertatea* grupelor confesionale ale minoritarilor în același grad ca și majorității populațiunii

Adevărata libertate religioasă se referă la libertatea exercițiului cultului, pe care constituentul român a înțeles să o respecte prin *protecțiunea* ce-i acordă. „Statul român, a spus d. Banu, ministrul cultelor în Constituantă, este dator nu numai să declare libertatea exercițiului cultului, dar și să acorde protecțiunea lui ca să asigure absoluta libertate a conștiinței” ⁶). Constituantul român, după cum a spus același orator în Senat, prin garantarea unei deopotrivă protecții tuturor cultelor, a înțeles să înlătore o dependență prea strânsă a cultelor de stat, stabilind, că dacă cei în drept năzuiesc numai să și le exercite după rital și legile lor, statul să nu se amestece în atare chestiuni *spirituale*, ci să se mărginească a priveghea ca ordinea publică, bunele moravuri și legile de organizare să nu fie atinse ⁷). În același fel am arătat, că se exprimă și statutul polon, subordonând în fiecare dispozițiune creeatoare de drepturi pentru instituțiile minoritare, conformitatea lor ordinii publice și bunelor moravuri locale.

Este deci necontestat că ambele Constituțiuni s'au conformat tratatelor de pace, care mențin intact dreptul de control al statelor obligatate, cu suverana apreciere de a cerceta și înlătura exercițiul cultelor contrare intereselor lor generale.

Constituția română, prin text formal, prevede controlul statului asupra chestiunilor religioase și culturale privitoare la Biserica ortodoxă creștină, *dominantă* în stat, ca având o doctrină urmată de majoritatea populației. Și dacă este astfel, întru cât autonomia integrală reprezintă o independență absolută, lipsită de control, nu putem zice că însăși Biserica dominantă în stat se bucură de o autonomie absolută, ci de o autonomie redusă, fiind subordonată controlului statului. În același mod se observă o autonomie redusă și pentru Biserica catolică-romană polonă, care are *intâietate* între celelalte confesiuni și ale cărei raporturi cu statul polon sunt fixate în baza acordului cu Sfântul-Scaun, acord confirmat de Corpurile legiuitoare polone și ratificat de șeful statului ⁸).

Ajungând la această concluziune, deducem în mod logic că minoritarii și instituțiile lor religioase și de binefacere nu pot fi privilegiate, nu pot fi tratate mai avantajos decât Bisericile cu întâietate din ambele state polon și român; și, deci, nici zisele așezăminte minoritare nu se pot bucura decât de o *autonomie redusă*, cu controlul statelor, cu atât mai mult că statele ambelor țări prescriu în mod categoric egalitate de tratament.

18°. Constituțiile ambelor țări cuprind dispozițiuni prohibitive sub raportul confesiunii: „Nimeni nu poate

4) Detalii asupra importanței chestiunii a se vedea în articolul nostru „Conceptul real al minorităților și Subsecretariatul de stat minoritar”, *Curierul Judiciar*, 1932, pag. 161. Chiar S. Friedman, în lucrarea sa „Le problème des minorités ethniques”, 1927, pag. 132, care în general este părținitor minoritarilor, spune: „Les traités n'ont eu en vue que les *ressortissants* minoritaires, la somme arithmétique de ceux-ci, mais non pas *limité morale* constitué par leur collectivité”.

5) Reprodus de Ito, „La protection des minorités” 1931, pag. 80 și 254.

6) Discursul în Senat al ministrului C. Banu; în *Moldovanu*: „Constituțiunea României, ediția *Curierul Judiciar*”, pag. 211.

7) Idem, loc. cit.

8) Acest acord a fost ratificat la 30 Mai 1925 de către șeful statului polon.

uza de libertatea confesiunii sale într'un mod contrar legilor", spune cea dintâi, iar statutul român prevede, precum am arătat libertatea cultelor, întru cât exercițiul lor nu atinge ordinea publică, bunele moravuri și legile de organizare ale statului.

Sub acest raport, statutul polon prevede și altă măsură, ce merită a fi semnalată, măsură, ce lipsește în statutul român, dar care rezultă implicit din „îndatorirea ce se impune românilor de a contribui fără osebire la sarcinile publice”. Statutul polon este mai categoric, precizând că: „Nimeni nu poate să se sustragă dela îndeplinirea datoriilor sale publice, invocând credințele sale religioase”.

Dacă societatea organizată respectă fiecărui individ credințele religioase și nu-i pune limită decât întru atât cât cere interesul public, acest respect trebuie să înceteze atunci când individul se servește de o atare credință spre a fi scutit de un serviciu public. Astfel, chiar dacă în doctrina unei confesiuni este proibită purtarea de arme și orice luptă, o atare credință nu poate înfrânge măsura de ordine publică, după care orice cetățean valid este dator a lua parte la apărarea țării, când este în pericol. Preciziunea din statutul polon are interes și din punctul de vedere al jurământului ce trebuie să-l presteze în fața justiției cei cari invoacă un cult ce-i apără de această formalitate. Astfel, pe când după statutul polon o atare apărare își găsește soluțiunea din însăși textul precis al Constituției, jurisprudența română a trebuit să deducă din textul menționat îndatorirea jurământului în justiție, și să decidă că cel ce nu arată formele cultului său și invoacă în mod vag împiedicarea de a jura, nu poate fi dispensat și apărat de pedeapsa legală pentru refuzul jurământului. Exercițiul confesiunilor nu pot fi în desacord cu legile fundamentale de organizare ale statului român.

În fine, ultima măsură a statutului polon se referă la libertatea cultului, care, deși nu este expres prevăzută de statutul român, rezultă implicit din principiile constituționale ce am enunțat: „Nimeni nu poate fi constrâns, spune statutul polon, de a participa la ceremonii sau servicii religioase”.

Din textele constituționale ce le-am citat mai sus, corespunzătoare articolului 8 din tratatul polon, rezultă că nu se face nici o deosebire în ce privește natura asociației minoritare naționale de religie sau limbă, având toate drepturile ce li se conferă, astfel că statul nu poate opri exercițiul cultului lor, dacă nu cuprind dispoziții ilegale. Asociațiile religioase pot fi de două feluri, potrivit calității membrilor ce le compun. Sunt asociațiuni ordinare, având de scop cultul, alcătuite din credincioși cari tind a se ocupa și a conduce instituțiile ce le aparțin, așa precum ar fi: Biserica protestantă, calvină sau mahometană, și în al doilea loc, congregațiuni religioase, călugării sau institutele de maici, după cum spun autorii francezi⁹⁾. În lipsa unei deosebiri sau prohibițiuni, este cert că întru cât ambele aceste feluri de asociațiuni sunt autorizate de statul polon, oricare din aceste grupe religioase minoritare, au dreptul de a administra instituțiile lor religioase sau bisericile consacrate cultului, după legile lor proprii; și, deci, chiar de a prescrie taxe sau impozite pentru aderenți, în baza dreptului lor de gestiune, ce le este acordat. În principiu, socotim, că după textele citate, asociațiile religioase minoritare polone n'au dreptul de a primi daruri sau legăte, mai ales provenind din streinătațe, și numai statul poate stabili un asemenea drept pe cale legislativă.

Constituția română, fără a reglementa în detalii drepturile asociațiilor religioase minoritare, prevede principiul general al liberei asociațiuni a tuturor românilor, fără deosebire de origină etnică, de limbă sau de religie. A lăsat deci reglementarea acestor drepturi pe seama legiuitorului ordinar. Prin legea cultelor română, s'a adoptat și pentru instituțiile minoritare confesionale soluțiunile cele mai civilizate sub raportul drepturilor lor și al protecțiunii ce li se datorește, în baza Constituției și al tratatelor; iar guvernele ce s'au succedat, s'au întrecut spre a profesa față de minorități o politică în-suflețită de cel mai larg liberalism.

În aplicarea protecțiunii grupelor minoritare, constituantul român, a declarat drept membri de drept ai Senatului, alături de Patriarh, Mitropoliții țării și Episcopii eparhioți, pe Capii confesiunilor recunoscute de stat, câte unul din fiecare confesiune, întru cât sunt aleși sau numiți conform legilor țării și reprezintă un număr de peste 200.000 credincioși. Atare dispoziție lipsește în statutul polon.

19°. Statutul polon continuă prin dispozițiile sale să întărească libertatea confesiunilor. Pe lângă că nu îngăduie statului de a refuza recunoașterea confesiunilor ce nu cuprind dispozițiuni ilegale, se referă și la confesiuni noi sau nerecunoscute de lege, stabilind, că nici acestor asociații religioase nu li se poate refuza recunoașterea, dacă organizarea și doctrina lor nu sunt contrare ordinii publice și bunelor moravuri.

Această restricțiune deși nu este formal decretată de statutul român, ea însă reiese implicit din principiul general, care proclamă libertatea cultelor dacă nu ating legile de organizare ale statului. Din acest punct de vedere se discută chestiunea dacă guvernul n'are căderea de a aduce restricțiuni sectelor religioase ce-și exercită cultul în contrazicere cu legea formală privitoare la schimbarea calendarului. Neapărat că întru cât secta stilistă nu se mărginește a-și profesa credința în mod pacinic și în limitele libertății constituționale, ci, speculând problema calendarului, produce instigare împotriva stilului nou, cu rezultat de perturbări și uneori cu violențe chiar contra autorității constituită, este logic a fi urmărită în interesul ordinii publice. Nu se poate uza în mod nelimitat de libertatea confesiunii; interesele generale ale statului domină în orice moment.

20°. În afară de libertatea conștiinței, dreptul de *conservare al naționalității și de cultivare a limbei*, sunt garantate de statutul polon pentru fiecare cetățean. Textul ce consacră aceste drepturi, prin generalitatea sa, stabilește că protecția constituțională este îndreptată în favorul tuturor locuitorilor țării, fără deosebire, adică nu numai pentru minorități, dar și pentru majoritari și *strcini*. Expresiunea „cetățean” ce întâlnim în această dispozițiune nu este uzată în sensul restrâns al celor cu drepturi politice.

Textele constituționale române fac aplicațiunea acestorași principiilor fundamentale ale Constituțiunilor moderne, și credem, în mod mai complet.

Toți românii, spune statutul, fără deosebire de origină etnică, de limbă sau de religie, sunt *egali* înaintea legii, au libertatea *întrunirilor, învățămintului și toate drepturile civile și politice*, neadmițându-se în stat nici o deosebire de naștere sau de clase sociale; iar privilegiile de orice natură și titlurile de nobleță sunt desființate. Prin alt text formal, statutul român asigură streinilor *protecțiunea* dată de legi persoanelor și averilor în genere. În determinarea drepturilor constituționale, prin expresiunea „români”, constituantul s'a referit la orice național sub raportul de drept public al statului, la toți

⁹⁾ *Duguit*, „Traité de droit constitutionnel”, V, pag. 643.

cei cari se bucură de naționalitatea română¹⁰). Vedem deci sub raportul înțelesului expresiunii „cetățean”, deosebire între ambele statute, cel polon dându-i un caracter general, independent de drepturile politice.

21°. Libertatea *învățământului* este garantată de Constituția polonă. Orice cetățean are dreptul de a instrui, de a întemeia școli sau stabilimente de *educație* și de a le administra, cu condiție să satisfacă cerințele legii în ce privește titlurile universitare, siguranța copiilor ce i s'au încredințat și loialismul față de stat, fiind toate aceste așezăminte, atât publice cât și private, sub controlul statului în limitele determinate de lege.

În ordinea *învățământului primar*, instrucția este *obligatorie* și durată ei, cât și întinderea sau condițiunile sunt determinate de lege. În ce privește *învățământul confesional*, el este obligator pentru toți elevii în așezămintele de cultură al căror program prevede instrucția tinerilor sub vârsta de 18 ani; direcția aparținând asociației confesionale interesate, iar controlul autorităților superioare ale statului.

Față de textele statutului polon care vorbesc în mod general de școli sau stabilimente de educație și de școli primare minoritare, acordându-li-se libertate cu restricțiunea menționată, se naște întrebarea dacă grupele minoritare sunt în drept a înființa și a conduce *universități*, al căror rol, în organizarea actuală a statelor, este nu numai a crea oameni de cultură, dar, a îndeplini în același timp și un rol însemnat sub raportul *național*, a închegării principiului de naționalitate, în baza căruia orice popor își asigură existența personalității sale și a menirii ce o are în viitor. Astfel fiind, credem, că alături de focarele de cultură ale națiunii predominante în stat, *nu poate fi deschisă cale liberă, în teritoriul său, unor universități minoritare*, cari, în cadrul intereselor națiunilor ce le-ar susține, ar putea la rândul lor să mențină și să promoveze spiritul național al celor ce le frecventează, continuând deci o politică contrară statului cu minorități.

Iată considerațiunea care ne determină a crede că statutul polon a omis de a acorda vreun drept universităților minoritare, spre a înlătura culturi aparte și protivnice intereselor generale ale statului și a forma în mijlocul țării conglomerate universitare, cu tendințe perpetue de separație de națiunea dominantă.

Constituția română, de acord cu cea polonă, recunoaște *libertatea învățământului* în condițiile stabilite prin legile speciale, și, într-un cât nu este contrar ordinii publice și bunelor moravuri, declară *învățământul primar obligator și gratuit* în școlile statului, precizând îndatorirea organelor administrative de a înlesni elevilor lipsiți de mijloace ajutorul în toate gradele *învățământului*, în măsura legală.

După dispozițiunile legii române a *învățământului particular* din 1925 nu s'a făcut deosebire între tratamentul școlilor de stat și acel prescrip pentru școlile particulare minoritare, astfel că principiul constituțional s'a găsit aplicațiune într-o lege cu drepturi inspirate de o largă concilianță, după cum a spus profesorul Sextil Pușcariu. Chestiunea a fost mult desbătută în presă și în parlament cu ocaziunea cererii de a se da libertate de înființare *universităților minoritare*, despre care nu se vorbește în pactul fundamental. Am arătat că rolul complex al Universității este deșteptarea conștiinței naționale, astfel că sar creea în centrele românești conglomerate cu tendințe continue de adversitate; și, pe lângă

aceasta o atare înființare de școli superioare minoritare ar aduce colisiuni și din alt punct de vedere. Universitățile, bucurându-se cel puțin până astăzi de autonomie, zisele instituțiuni minoritare ar duce o viață de exterioritate, răspunzând cu nepăsare la orice stăruință de control al autorităților statului¹¹).

22°. Republica polonă recunoscând proprietatea în toate formele ei: individuală, colectivă, a asociațiilor, a corpurilor autonome și chiar a statului și socotind-o ca una din așezămintele cele mai importante ale organismului social și al ordinii legale, a menținut în totul dispozițiunile vechiului statut din 1921, care reglementează această materie. Se asigură tuturor locuitorilor, instituțiilor și comunităților *protecția legată* și nu se admite desființarea sau limitarea zisei proprietăți decât în cazurile specificate de lege și numai pentru rațiuni de *utilitate superioară și contra indemnității*.

Nu mai pentru *rațiuni de ordine publică*, adaugă statutul polon, și prin lege, pot fi limitate dreptul cetățenilor sau al asociațiilor recunoscute de a dispune de terenul lor, de ape, minerale sau alte bogății naturale. Și numai legea poate hotărî în ce măsură bunurile pot constitui, în interesul general, proprietatea exclusivă a statului polon.

Analiza textelor statutului român și examinarea importantelor discuțiuni ce au urmat în Constituanta lămuresc pe deplin că, Constituția română din 1923, având de model pe cea polonă din 1921, atunci în vigoare, a părăsit vechiul sistem al *inviolabilității proprietății*, decretând principiul *cedării ei* în toate cazurile necesităților sociale inexorabile, socotind proprietatea de orice natură ca *funcțiune socială* și precizând *garantarea ei de stat*, cu puțința *expropriării pentru cauză de utilitate publică*, care va trebui să fie stabilită prin lege, votată cu *majoritate de două treimi*. Astfel, cazurile de utilitate publică nu sunt mărginite, întru cât actuala Constituție, pe lângă expropriările pentru căile de comunicație, salubritate publică, apărarea țării și lucrări de interes militar și acele impuse de interesele generale, admite exproprierea pentru *orice alt caz de utilitate publică*, ce se va determina de legiuitorul ordinar și în toate cazurile, după o prealabilă indemnitate.

Un distins deputat, d. Justin Stănescu, criticând noua formulă introdusă în statutul român, a susținut că, Constituția polonă are o redacție mai fericită, deoarece prin dispozițiunile sale recunoaște dreptul de proprietate și cazurile de expropriere într-o formă mai solemnă, punând astfel în relief importanța problemei¹²).

Mărturisim că studiind această interesantă problemă, suntem sub admirațiunea discursului regretatului președinte de Consiliu I. I. C. Brătianu, care, cu drept cuvânt, a răspuns obiecțiunilor făcute, că noua formulă ce a încuviințat Constituția, *garantează* pe deplin proprietatea de către stat, și deci este destul de clară și de eficace. Această formulă tinde a încredința autorității statului îndatorirea aplicării pactului constituțional, de a feri proprietatea de orice atac injust, pe când vechea formulă vagă de *inviolabilitate* este o superfețiune, căci tot ce este recunoscut legitim este *inviolabil*¹³).

Această voce autorizată este suficientă spre a ne convinge că ambele statute polon cași român dau *înțelitate intereselor generale*, și, prin expresiuni diferite, tind la aceeași țintă de a proteja proprietatea, de care în realitate depinde progresul individual și cel colectiv

11) Pentru detalii: articolul nostru „Universități minoritare”, „Universul” nr. 203, din 1 August 1931.

12) Discursul în Constituanta a deputatului Justin Stănescu, opera citată a d-lui Lascarov Moldovanu, pag. 100.

13) Discursul lui I. I. C. Brătianu, idem, pag. 100.

10) În privința interesantelor discuțiuni urmate în Constituanta, a se cerceta lucrarea noastră: „Naturalizarea în România”, 1925, pag. 16.

al societății, dar, că ea trebuie să cedeze în fața interesului general justificat. Este de notat că statul român, ca o garanție în plus, a luat măsura ca exproprierea să nu fie făcută cu ușurință, prescriind ca utilitatea publică, în orice alt caz neprevăzut, să fie stabilită prin votul a două treimi al Adunărilor, dispoziție ce nu este cuprinsă în statutul polon.

Dacă dar proprietatea poate fi expropriată în momentul în care interesul general pretinde atari sacrificii, chestiunea capitală ce se prezintă și care a fost rezolvită iarăși în mod uniform de ambele statute este aceea de a se ști: în ce anume măsură este admisibilă exproprierea, cu ce anumite forme și condițiuni?

Utilitate publică sau rațiuni de ordine publică, expresiuni de care se servesc statutele român și polon spre a motiva violarea proprietății nu sunt suficiente. S'a adaus formula că, cazurile acestea de interes public trebuie stabilite *prin lege*. Negreșit că ambii Constituțanți au fost conduși de ideia înlăturării coliziunilor ce ar putea exista între dreptul consacrat al proprietății individuale și interesele generale ale statelor, dar, neputând fixa pentru viitor cazurile de interes general au lăsat un câmp larg legiuitorilor ordinari de a le stabili după necesitatea ce se prezintă, căci, după cum a spus acelaș superior om de stat, I. I. C. Brătianu, Constituția trebuie să dea puțința desvoltării generale ale statului pentru un timp îndelungat, și deci trebuie să fie destul de largă în dispozițiile ei pentru ca viața statului să nu fie stânjenită. ¹⁴⁾

23°. Constituantul polon considerând terenul ca element esențial al vieții naționale și al statului, a prevăzut o *dispoziție excepțională*, în scop de a promova agricultura, ramura de producțiune de primul ordin pentru poporul polon. În tendința sa ca proprietatea agricolă să fie accesibilă tuturor cetățenilor doritori de muncă, și pentru ca terenul agricol să nu încapă pe mâna speculatorilor în dauna celor capabili de o producțiune normală, zisul Constituant a prescris o măsură contrară liberalismului individual, dar susținută ca conformă noilor necesități sociale, adaptată interesului solidar comun. El interzice transacțiuni nemărginite a terenurilor agricole, și acordă drept statului ca prin lege să poată procedea la răscumpărarea terenurilor și a regula transferul, astfel ca structura agrară a statului să fie bazată pe unități agricole, capabilă de a da producție serioasă și constituind proprietatea individuală a cetățenilor.

O dispozițiune similară lipsește în Constituția română, care, după modificarea articolului 19, a prescris sporirea întinderii proprietății țărănești, prin exproprierea terenurilor cultivabile din proprietățile rurale particulare, a unei întinderi de două milioane hectare. Acest teren s'a vândut țăranilor cultivatori de pământ. În interesul sporirii producției și avantajului cultivatorilor săteni, statutul român prescrie *dreptul de preemiune* al statului, consistând din cumpărarea cu acelaș preț și în condițiuni egale moșiile expropriate cât și cele în corpuri întregi de la 50 hectare în sus.

Găsim din cele expuse deosebire însemnată în privința măsurilor luate de ambele statute. Cel polon îndreptățește legiuitorul ordinar să poată interveni la încheierea transferului de terenuri agricole și a le repartiza ca să se ajungă la o producțiune normală, iar cel român se mărginește la fixarea principiului exproprierei „pentru alte cazuri de utilitate publică”, lăsând viitorului rezolvirea problemei, care, desigur, va fi mult discutată.

24°. În rezumatul ce expunem, încheind acest modest studiu, menționăm că *libertatea presei*, care a dat loc la dispozițiuni detaliate și interesante în parlamentul român, nu este prevăzută de Constituția polonă. *Libertatea cercetărilor științifice* și publicarea rezultatelor lor este singura măsură cuprinsă în statutul polon.

Pe lângă măsurile generale de coordonare a organelor de conducere, în interesul unei administrațiuni legale, ce fac obiectul ori cărui pact fundamental, Constituții polon și român, pătrunși de acelaș spirit al necesității apărării intereselor generale, stăruesc în stabilirea unor juste norme spre a împăca diferitele interese ce se ivesc în centrul social, opunând continuu autoritatea statului tendințelor individuale care s'ar încerca să aducă atingere mersului progresiv al colectivității. Măsura Constituantului polon în materie agrară este un exemplu tipic în această privință.

În trăsături generale am examinat apropierea și deosebirile ce există între ambele statute. În deosebi, puterea nemărginită a Șefului statului, intangibilitatea legilor promulgate și fixarea de incompatibilități și sancțiuni contra mandatarilor abuzivi ai națiunii sunt unice în statutul polon. Însemnătatea ce se dă puterii judiciare, cu competența judecării constituționalității legilor, și ca compensațiune dreptul de anquetă ce se acordă puterii legiuitoare sunt iarăși dispoziții interesante în statutul român.

Ca inovațiune de importanță capitală, ambele statute îmbrățișează ideia *Statului național*, în tendința întăririi valorii culturale naționale și transmiterea statutului, cu zisul caracter, din generație în generație, după cum, în termeni distinși, se exprimă statutul polon. Dar, alături cu acest măreț scop al promovării elementului național, Constituții polon și român se îngrijesc de toți locuitorii, întrecându-se în protecțiunea elementului minoritar, și privind ca rațiune de stat îndatorirea de a le rezerva cele mai largi drepturi și îngăduirea culturii cu particularitățile lor proprii.

Suntem de acord a susține, că ambele state unite prin o însemnată identitate de vederi constituționale, există după cum a spus Ministrul polon, d. Arciszewski spre a da fericire națiunilor polonă și română, și, într-o prietenie și alianță credincioasă, să lucreze pentru fericirea întregii omeniri.

DIMITRIE G. MAXIM

fost președinte la Curtea de Apel

INALTA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE S. U.

Audiența dela 25 Iunie 1936

Președinția d-lui D. VOLANSCHI prim Președinte

Casa Generală de Pensii cu Estera Bareza

Decizia nr. 164. Dosar nr. 45/936

Recurs. Casare cu trimitere. Instanța de trimitere este Curtea de Conturi Secțiuni-Unite. Obligativitatea de a se conforma deciziei Casației. Art. 54 din legea Curții de Casație și art. 54 din legea organizării Curții de Conturi.

Potrivit art. 54 din legea Curții de Casație, astfel cum a fost modificat prin legea din 1 Aprilie 1936, în caz de casare cu trimitere, deciziunile Curții de Casație asupra punctelor de drept soluționate sunt obligatorii pentru instanța de fond, oricare ar fi ea și chiar dacă prin legea sa organică s'ar dispune contrariul.

Legea din 1936 având un caracter procedural, deci de ordine publică, ea este de aplicare imediată, urmează astfel a fi avută în vedere și cu ocaziunea judecării recursurilor contra deciziunilor Curții de Conturi, Sec-

14) Idem, același discurs, pag. 110.

țiuni Unite, aflate pendinte la data promulgării legii, aceste recursuri fiind nesoluționate fac parte din categoria acelor consecințe și efecte nerealizate încă ale unor acte sau situațiuni cu efecte succesive cărora este netăgăduit că o lege nouă le este aplicabilă fără să se poată invoca drepturi câștigate.

Curtea,

Asupra recursului făcut de Casa Generală de Pensii Uniți contra deciziei Curții de Conturi Secțiunii Unite cu nr. 9 din 1935 :

Asupra motivului invocat prin care se cere admiterea de plano a recursului de față, potrivit legii din 1 Aprilie 1936, pentru modificarea art. 54 din legea pentru Curtea de Casație, motiv care fiind reținut de Curte, a fost pus din oficiu în discuțiunea părților.

Văzând disp. art. 33 alin. 5 din legea Curții de Casație, care prevede că Curtea va examina din oficiu motivele de casare de ordine publică, sau dacă sunt invocate de părți, chiar peste termenul legal de recurs;

Având în vedere deciziunea supusă recursului, din care se constată că comisiunea de pensii s. I-a prin decizia nr. 4974 din 1932, a recunoscut d-nei Estera Bareza dreptul la o pensie în sarcina Statului, de 1006 lei lunar, adică 70% din pensia soțului său Desideriu Bareza, pensionar al județului Timiș Torontal;

Că, făcând apel Casa Penșiilor contra acestei decizii, pe motiv că pensia recunoscută trebuia să fie înscrisă în sarcina județului, Curtea de Conturi s. II-a prin decizia nr. 84 din 1933 a respins apelul, dispunând ca această Casă să plătească intimatului pensia ce i se cuvine dela decedatul ei soț, fost funcționar județean în Ardeal iar nu județul la care a făcut serviciul, pe motiv că pensia, deși recunoscută numitei cu începere dela o dată anterioară punerii în aplicare a legii generale de pensii, totuși înscrierea la pensie s'a făcut posterior punerii în aplicare a legii — 1 Octombrie 1925 — și deși, conform art. 103 numai pensionarii înscrși până la această dată rămân în sarcina județelor și comunelor, pe când cei înscrși mai târziu, deși pe o dată anterioară celei de 1 Octombrie 1925, vor fi plătiți de Casa Generală de Pensii;

Că, făcând recurs Casa Generală de Pensii, Inalta Curt de Casație s. III-a, prin deciziunea nr. 1522 din 1934, admite recursul, întemeindu-se pe art. 103 din legea penșiilor, care impunând județelor și comunelor din teritoriile alipite, obligațiunea de a plăti pensiunile fostilor lor funcționari, s'a referit fără îndoială la acele pensii care aveau a fi plătite dela date anterioare punerii în aplicare a legii generale de pensii independent de momentul când ele au putut fi stabilite și lichidate, rămânând ca numai pensiunile curgătoare dela punerea în aplicare a zilei legi să treacă în sarcina Casei Generale de Pensii;

Că, apelul venind din nou, în urma casării, în judecata Curții de Conturi Secțiunii Unite, această instanță, prin decizia nr. 9 din 1935 respinge ca nefondat apelul, resistând în motivarea sa doctrinei Curții de Casație;

Că, împotriva acestei ultime decizii, Casa Generală de Pensii introduce recursul de față;

Considerând că în conformitate cu legea din 1 Aprilie 1936 pentru modificarea art. 54 din legea pentru Curtea de Casație și Justiție, în caz de casare cu trimitere, deciziunile Curții de Casație asupra punctelor de drept soluționate, sunt obligatorii pentru instanța de fond, oricare ar fi acea instanță și chiar dacă prin legea ei organică se dispune contrariu;

Că, prin această dispozițiune legală, se abrogă regula cuprinsă în art. 54 din legea organică a Curții de Conturi, potrivit căreia această instanță avea dreptul să reziste, după o primă casare, doctrinei Curții de Casație, procedură devenită inadmisibilă dela promulgarea noii legi, care obligă Curtea de Conturi să se supună, din primul loc, soluțiunii de drept admise de Inalta Curte;

Că legea, din 1 Aprilie 1936 având caracter procedural, deci de ordine publică, ea este de aplicațiune imediată și urmează astfel a fi avută în vedere și cu ocazia judecării recursurilor contra deciziunilor Curții de Casație Secțiunii Unite, aflate pendinte la data promulgării legii, întru cât aceste recursuri nesoluționate fac parte din categoria acelor consecințe și efecte nerealizate încă ale unor acte sau situațiuni anterioare, cu efecte succesive, cărora este netăgăduit că o lege nouă li se aplică, fără a fi învinuită că nesocotește drepturi câștigate;

Că de altfel, părțile nu pot invoca drepturi câștigate împotriva formelor și jurisdicțiilor pe cari legea le instiue într'un interes public;

Că, astfel fiind, urmează a se constata că, potrivit legii din 1 Aprilie 1936 pentru modificarea art. 54 din legea Curții de Casație, Curtea de Conturi este obligată a se supune deciziei secțiunii III-a a acestei Inalte Curți, dată în cauză, și prin consecință, a se admite motivul invocat, casându-se deciziunea Curții de Conturi Secțiunii Unite, cu trimitere la aceeași instanță, spre a se conforma.

Pentru aceste motive, Curtea admite recursul, etc.

NOTA. — În același sens, Cas. S. Unite, dec. nr. 156, 162 și 163 din 1936.

N. R.

INALTA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE S. I-a

Audiența dela 9 Iunie 1936

Președenția d-lui S. TIPEI, Consilier

Esfira Vaisman prin av. Alex. Velescu cu Csiel Creimer prin av. Al. Stan

Dacizia civilă nr. 735 Dosar nr. 333/936

Pământ rural, Streini. Nu pot stăpâni pământul. Au însă dreptul de a-l moșteni și a realiza valoarea lui. Dacă este deținut de alții, pot intenta acțiuni în revendicare spre a-și stabili dreptul de proprietate. Art. 18 din Constituție.

Art. 18 din Constituție prevede că numai românii și cei naturalizați români pot dobândi cu orice titlu și deține imobile rurale în România și că străinii vor avea dreptul numai la valoarea acestor imobile.

Din această dispozițiune rezultă că legiuitorul nu a înțeles să aducă vre-o schimbare ordinii succesoriale și nici să confere altei persoane calitatea de posesor, ci numai a voit într'un interes general, să ridice streinilor dreptul de a poseda în România imobile rurale, recunoscându-le în schimb dreptul la valoarea lor.

Prin urmare, dacă este exact că moștenitorul strein nu va putea — față de prohibițiunea constituțională — să ceară și să obțină dobândirea posesiunii imobilului rural deținut de un terțiu, nimic nu se opune însă ca un asemenea strein să-și stabilească în justiție dreptul de proprietate ce pretinde că are asupra imobilului, în baza calității sale de succesor, în vederea valorificării lui în bani.

Curtea,

Asupra recursului făcut de Esfira (Ester) Weisman, în contra sentinței Trib. Bălți S. I nr. 228/935.

Văzând motivul III de casare :

III) Denaturarea cererii mele de restrângerea acțiunii. Greșita aplicațiune și violarea art. 58, 59 și 62 din legea judecătorilor de ocoale, 327 proc. civ. și 18 din Constituție. Contradicție între considerente și dispozitiv și exces de putere.

Acțiunea mea cuprinde două capete de cerere, un prim capăt era referitor la recunoașterea dreptului de proprietate asupra imobilului în litigiu; un al doilea capăt era privitor la predarea imobilului în natură.

În ședința care a precedat pronunțarea hotărârii am cerut în subsidiar să se ia act că-mi retrag acțiunea, în sensul că cer recunoașterea dreptului meu de succesoare și a dreptului de proprietate asupra imobilului din litigiu și obligării intimatilor la delăsarea imobilului pe care l-au ocupat pe nedrept, rămânând să lichidez imobilul fie după cererea mea, fie după cea a Ministerului Public cu ocazia executării sentinței.

Tribunalul în majoritate refuză să ia act de această restrângere a acțiunii pe un dublu considerent: pe de o parte c'ar fi în realitate o modificare de acțiune, iar pe de altă parte, că fiind vorba de o cerere de legarea instanței trebuia făcută înscris, adăugând că chiar în cazul c'ar fi primită, această restrângere de acțiune nu schimbă cu nimic soluția procesului, căci îmi mențin cererea de delăsarea imobilului de către intimati, ceea ce n'ar fi admisibil față de art. 18 din Constituție.

Tribunalul denaturează în prim rând cererea mea de restrângerea acțiunii luând-o drept cerere de modificare a acțiunii.

În realitate ceream mai puțin decât cerusem în acțiunea introductivă renunțând la unul din capetele de cerere privitoare la predarea imobilului în natură. Nu modificam întru nimic acțiunea ci solicitam mai puțin decât în acțiunea introductivă, astfel că nu poate fi vorba de aplicarea art. 327 pr. civ. pe care tribunalul aplicându-l a violat — întru cât nu era vorba de vreo cerere nouă în apel ci de renunțarea la unul din capetele acțiunii.

Tribunalul violează art. 59, 62 și 58 din legea judecătorilor de ocoale, denaturând și cererea mea, deoarece restrângerea acțiunii nefiind o cerere de legarea instanței putea fi făcută oral în sistemul procedural al legii judecătorilor de ocoale.

Dar chiar fără această restrângere a acțiunii acțiunea mea putea fi admisă în parte, întru cât, după cum am arătat, cuprindea mai multe capete de cerere, din cari unele puteau fi, primite iar altele respinse, așa cum de altfel este de părere și dl judecător P. Halcovscky, rămas în minoritate, care primește restrângerea acțiunii.

Chiar dacă Tribunalul Bălți ar fi socotit că cererea mea de a-mi fi predat în natură imobilul n'ar fi putut fi admisă, în orice caz tribunalul trebuia să-mi admită în parte acțiunea, constatând și în dispozitiv așa cum constată în considerente, că prin urmare se contrazice cu dispozitivul, că sunt succesoare a defunctei Bunțea Weisman și că imobilul în discuție este proprietatea mea. Numai prin violarea art. 18 din Constituție tribunalul refuză să tragă consecințele considerentelor, admitându-mi cel puțin în parte acțiunea.

Față de textul clar și precis al art. 18 din Constituție și de interpretarea ce i s'a dat în mod constant, cum și față de faptul că restrângerea orală a fost făcută în mod subsidiar acțiunea trebuia admisă astfel cum era formulată și numai cu ocazia executării urmează a fi satisfăcute cerințele de ordine publică ale art. 18 din Constituție.

Având în vedere sentința atacată cu recurs din care rezultă că recurenta a chemat în judecată pe intimatul Csiel Creimer, revendicând imobilele situate în Tg. Briceni, rămase moștenire dela defuncta ei mamă Bunțea Wiesman ;

Că Judecătoria rurală Briceni a respins această ac-

țiune, iar Tribunalul Hotin, în fața căruia a fost introdus în cauză și intimatul Aron Coiffman în calitate de cumpărător al imobilelor în litigiu, prin sentința nr. 1913/933 a anulat apelul declarat de reprezentantul recurenteii și această sentință fiind casată, Tribunalul Bălți judecând ca instanță de trimitere, prin sentința atacată azi cu recurs, a respins apelul recurenteii și pentru a hotărâ astfel arată că în fapt este necontestat că recurenta e supusă americană, că mama ei a încetat din viață la 8 Septembrie 1930 și că imobilele revendicate sunt imobile rurale ;

Că apoi tribunalul, interpretând dispozițiunile art. 18 din Constituție, motivează că prin acest text s'a interzis streinilor dobândirea sub orice titlu precum și deținerea imobilelor rurale în România; că în caz de succesiune, deși streinul moștenește pe de cujus, totuși nu poate deține și nici revendica imobilele rurale aflate în succesiune, pretențiunile sale fiind transferate numai asupra valorii în bani a acelor imobile;

Că streinul poate oricând valabil transmite unui cetățean român bunul succesoral indiferent de faptul deținerii și în atare situațiune, dobânditorul are dreptul să-l revendice dela deținător; că dacă s'ar admite ca streinul să dețină chiar un interval scurt imobilele rurale, s'ar călca dispozițiunea constituțională care a avut în vedere orice fel de dobândire, deci și succesiunea, menținându-se streinului dreptul la valoarea bunurilor; că reclamantul trebuind să-și dovedească titlul său, păritul deținător are dreptul să opună lipsa de bază legală a acțiunii și aceasta nu însemnează că se consfințește un drept de proprietate pentru terțul uzurpator; că legiuitorul constituant nu a desființat dreptul de succesiune, ci numai a reglementat exercițiul lui în sensul că acest drept se găsește paralizat atâta timp cât e în patrimoniul streinului care nu poate pretinde bunul în natură, drept care însă renaște în toată plenitudinea lui dacă a fost transmis unui român sau naturalizat român, așa că nimic nu poate împiedica pe strein ca benevol și pe prețul ce va crede, să transmită bunul; că în ce privește declarația verbală a recurenteii că-și restrânge acțiunea numai la recunoașterea dreptului de proprietate asupra bunului în litigiu și la obligarea intimatilor de a delăsa bunul, rămânând ca recurenta să lichidez imobilele înainte de executare, această declarațiune nu poate fi ținută în seamă deoarece trebuia făcută în scris și este și inadmisibilă conform art. 327 pr. civ., fiind vorba de o modificare a acțiunii în apel pentru că acțiunea intentată la prima instanță este o acțiune în revendicare iar nu o petițiune de ereditate, obiectul acțiunii fiind restituirea imobilelor;

Că această declarațiune de modificare nu poate schimba soluția procesului întru cât recurenta și-a menținut pretențiunea referitoare la delăsarea imobilelor ceea ce art. 18 din Constituție nu permite; că tribunalul examinând și obiecțiunea recurenteii că nu s'ar putea reveni asupra jurnalului nr. 15.446 din 1 Decembrie 1932 intervenit înainte de casare, prin care s'a admis în principiu acțiunea, găsește că și această obiecțiune este nefondată, tribunalul putând să revină asupra acestui jurnal cu singura îndatorire de a-și motiva hotărârea sa; că ceva mai mult, Tribunalul Bălți fiind o instanță de trimitere nu este obligat a respecta decât soluțiunea dată de Inalta Curte asupra motivului de recurs, având deplină libertate asupra celorlalte puncte care n'au făcut obiectul motivelor de casare; că, în fine, tribunalul înlătură depunerile martorilor intimatilor constatând pe baza actelor dela dosar că imobilul a aparținut defunctei Bunțea Vaisman și că recurenta este fiica sa; că, în fine, ea fiind streină nu poate să revendice imobilul în

natură ci dreptul numai la valoarea lui, așa că acțiunea în revendicare bine a fost respinsă de prima instanță ;

Având în vedere că prin motivul III de casare recurenta critică această soluțiune susținând că a fost dată cu denaturare, exces de putere și violarea și greșita aplicare a art. 58, 59 și 62 din legea judecătorilor de ocoale, 327 pr. civ. și 18 din Constituție deoarece în apel și-a restrâns iar nu modificat acțiunea căci a cerut să i se recunoască numai dreptul de proprietate fără să ceară și predarea imobilului în natură și în tot cazul, tribunalul trebuia să-i admită acțiunea în parte, chiar fără această cerere de restrângere ;

Considerând că acțiunea în revendicare are de scop pe de o parte, stabilirea dreptului de proprietate a reclamantului asupra imobilului în litigiu, iar pe de alta, dobândirea posesiunii aceluși imobil ;

Că așa fiind, atunci când reclamantul se mărginește să ceară sau justiția îi recunoaște numai dreptul de proprietate asupra aceluși bun, prin aceasta nu s'a modificat ci numai s'a restrâns obiectul acțiunii, ceea ce art. 327 pr. civ. nu oprește ;

Considerând că în speță, după cum s'a arătat, este vorba de o acțiune în revendicarea unui imobil rural, respinsă de instanța de fond pe considerațiunea că reclamanta fiind streină, nu are dreptul să dobândească și să dețină imobile rurale în România ;

Considerând că art. 18 din Constituție prevede în adevăr că numai românii și cei naturalizați români pot dobândi cu orice titlu și deține imobile rurale în România și că streinii vor avea dreptul numai la valoarea acestor imobile ;

Considerând că din această dispozițiune rezultă că legiuitorul nu a înțeles să aducă vreo schimbare ordinii succesoriale și nici să confere altei persoane calitatea de proprietar, ci numai a voit într'un interes general, să ridice streinilor dreptul de a poseda în România imobile rurale, recunoscându-le în schimb dreptul la valoarea lor ;

Că, prin urmare, dacă este exact că moștenitorul strein nu va putea — față de prohibițiunea constituțională — să ceară și să obțină dobândirea posesiunii imobilului rural deținut de un terțiu, nimic nu se opune însă ca un asemenea strein să-și stabilească în justiție dreptul de proprietate ce pretinde că are asupra imobilului, în baza calității sale de succesori, în vederea valorificării lui în bani ;

Că așa dar, în speță, tribunalul — indiferent de împrejurarea dacă recurenta își restrânsese sau nu acțiunea — era obligat să examineze și să admită în parte acțiunea cu privire la recunoașterea dreptului de proprietate în ipoteza în care recurenta ar fi dovedit acest capăt de cerere și întru cât tribunalul a respins în totul acțiunea sub cuvânt că recurenta fiind streină nu poate deține și revendica imobile rurale succesoriale, a violat și aplicat greșit principiile sus menționate ;

Că, în consecință, motivul III de casare este întemeiat și fără a mai discuta motivul I și II de casare, recursul urmează a se admite, casând hotărîrea atacată cu trimetere la aceeași instanță pentru o nouă judecată ;

Pentru aceste motive, Curtea admite recursul, etc

INALTA CURTE DE CASAȚIE SI JUSTIȚIE S. III-a

Audiența dela 18 Martie 1936

Presedenția d-lui D. GH. LUPU Președinte

Dumitru Crăcea cu Regia Aut. C. F. R.

Decizia nr. 556 bis Dosar 1128/931

Funcționar la C. F. R. Suspendat provizoriu pentru cercetări penale. Găsit nevinovat. Condamnat disciplinar. Are dreptul la salariu pe tot timpul suspendării

provizorii. Art. 33 și 34 din legea de organiz. a C. F. R. din 1927 și art. 129 din regulamentul de aplicare a legii.

Legea de organizare a C. F. R. din 1927 prevede două feluri de suspendări din serviciu: o suspendare provizorie, când s'a primit contra funcționarului o cercetare penală sau disciplinară și o altă suspendare ca pedeapsă pentru anumite abateri în funcțiune și numai aceasta din urmă atrage după sine pierderea sa lăruului.

Prima este reglementată de art. 33 din lege, iar a doua de art. 34 din lege.

Deși art. 129 din regulamentul de aplicare a legii din 1927 prevede că în cazul când comisia de disciplină a opinat pentru punerea în disponibilitate a funcționarului, atunci administrația C. F. R. va proceda la aplicarea pedepsei pe ziua suspendării funcționarului neavând niciun drept la salariu din momentul suspendării, totuși această dispozițiune regulamentară fiind contrară art. 33 și 34 din lege, nu-și poate avea aplicațiunea, constituind un adaus la lege.

Dacă s'ar aplica acest text din regulament ar însemna să se violeze principiul de drept că pedeapsa nu se aplică decât din momentul pronunțării ei și în afară de aceasta, să se creeze o nouă pedeapsă disciplinară, în afară de cele limitativ enumerate de lege.

Prin urmare, reclamantul din moment ce a fost găsit nevinovat penalicește, însă a fost condamnat disciplinar, el are dreptul la salariu pe timpul suspendării sale provizorii pentru cercetări penale.

Complectându-se Curtea conform art. 15 din legea sa organică.

S'a ascultat Regia Autonomă a C. F. R. prin d-l avocat Bărcănescu și reclamantul Dumitru Crăcea.

Curtea,

Asupra chestiunii deduse în judecata complectului de divergență și anume dacă, potrivit art. 33 din legea pentru organizarea și exploatarea C. F. R. din 1927 și art. 125 din regulamentul aceleiași legi, un funcționar pierde dreptul la salariu pe timpul suspendării, numai în caz de condamnățiune penală sau și în caz de condamnățiune disciplinară ;

Având în vedere că din deciziunea nr. 751 din 1934 dată de această Secțiune a Inaltei Curți cu ocaziunea judecării recursului făcut de Dumitru Crăcea contra deciziunii Curții de Apel București s. I-a nr. 203 din 1930, se constată că în 1927 numitul recurent, fiind învinuit de fraudă săvârșită în funcțiunea ce ocupa la Regia Autonomă a C. F. R., a fost deferit instanțelor de cercetare, iar judecătorul de instrucție al cabinetului V, stabilind că nu există caz de urmărire penală, prin ordonanța nr. 85 din 1928 l'a scos din cauză; că posterior, în urma cercetărilor făcute de organele C. F. R. Dumitru Crăcea a fost trimis în judecata comisiunii disciplinare, care prin deciziunea nr. 30 din 29 Mai 1929, găsindu-l vinovat din punct de vedere disciplinar, îi aplică pedeapsa punerii în disponibilitate; că în contra acestei pedepse numitul a făcut acțiune în contencios cerând repunerea sa în funcțiune, cum și unele sume de bani, între care și suma de 114.000 lei ce reprezintă salariul pe timpul dela 1 Octombrie 1927—1 Mai 1929, cât a fost suspendat provizoriu din serviciu; că această acțiune fiind respinsă de Curtea de Apel din București s. I-a prin decizia nr. 203 din 1930, reclamantul a făcut recurs, care a fost admis de această Secțiune a Inaltei Curți prin decizia nr. 751 din 1934, pe motiv că instanța de contencios a

omis să se pronunțe asupra capătului de cerere referitor la obligarea C. F. R. de a-i plăti salariul pe timpul suspendării; că în urma admiterii recursului și casării deciziei Curții de Apel, această Secțiune a Inaltei Curți luând în cercetare acțiunea în contencios în această privință, adică pentru plata salariului pe timpul suspendării, prin jurnalul din 29 Octombrie 1934 a declarat divergență asupra chestiunii mai sus expuse;

Având în vedere că din cele expuse mai sus rezultă că în speță este vorba de cererea unui funcționar ai Regiei Autonome a C. F. R., de a i se plăti salariul pe timpul dela 1 Octombrie 1927 până la 1 Mai 1929, cât a fost suspendat provizoriu din serviciu pentru cercetări penale;

Considerând că în conformitate cu dispozițiunile art. 33 din legea statutului funcționarilor publici, o asemenea cerere urmează a fi judecată pe baza legii de organizare a C. F. R. din 13 August 1927, care formează statutul funcționarilor de specialitate ai C. F. R. din care face parte și reclamantul;

Considerând că legea de organizare a C. F. R., din 1927 cuprinde două feluri de suspendări din serviciu și anume: o suspendare provizorie care se aplică funcționarului atunci când s'a pornit în contra lui o cercetare penală sau disciplinară și o altă suspendare care se aplică funcționarului ca pedeapsă pentru anumite abateri în funcțiune această din urmă suspendare atrăgând după sine și pierderea salariului;

Considerând că primul fel de suspendare, adică suspendarea provizorie pentru cercetări penale sau disciplinare, este reglementată de art. 33 din numita lege care prevede că funcționarul ce se găsește sub cercetarea vreunei vine în interesul serviciului, poate fi suspendat provizoriu din funcțiune cel mult 30 zile — socotite pentru cercetări — și încă o lună după aceea pentru darea deciziunii disciplinare; că însă atunci când s'ar urma în contra funcționarului o anchetă judiciară (cercetări și instrucțiune penală) suspendarea poate depăși termenele de mai sus; iar ca dispozițiune finală, același text prevede că „suspendarea de mai sus”, adică cea decretată provizoriu, pentru cercetări disciplinare cât și aceea care ar fi necesită de ancheta judiciară, nu atrage pierderea salariului, dacă funcționarul a fost găsit nevinovat;

Considerând că în cazul când funcționarul a fost suspendat numai pentru cercetări penale, cum este în speță, cuvintele „dacă a fost găsit nevinovat” din art. 33 nu pot fi interpretate decât în sensul nevinovăției funcționarului față de faptele penale ce i se impută și a căror cercetare i-au atras suspendarea; că dacă ulterior, după achitarea penală și reintegrarea în funcțiune funcționarul a fost deferit și comisiunii disciplinare, care i-a aplicat o pedeapsă disciplinară, această din urmă măsură nu poate influența asupra drepturilor funcționarului la salariu pe timpul suspendării din moment ce această suspendare n'a fost provocată de cercetări disciplinare, ci de cercetări judiciare din care funcționarul a fost găsit nevinovat și deci cu drept a i se plăti salariul;

Considerând că art. 34 din aceeași lege, în primul alineat nu vorbește de altceva decât tot de suspendarea provizorie ce se aplică unui funcționar însă prevede că această suspendare devine obligatorie când în contra funcționarului s'a deschis acțiune publică pentru anumite crime și delictе enumerate de acest text; iar în alineatul II, se prevede că dacă funcționarul este achitat, cazul va fi adus înaintea comisiunii discipli-

nare care își va da avizul, dacă funcționarul poate sau nu să fie menținut în serviciu, acțiunea disciplinară fiind independentă de exercițiul și rezultatele acțiune publice; că dar art. 34 nu rezolvă chestiunea dreptului la salariu pe timpul suspendării provizorii de care acest text se ocupă, ci are un alt obiect determinat, chestiunea de mai sus fiind rezolvată de art. 33 pentru cazurile în care suspendarea aceasta provizorie și cu caracter pur preventiv poate avea loc;

Că deși art. 129 din regulamentul dela 1928 al legii de organizare C. F. R. din 1927 prevede că în cazul când comisia de disciplină a opinat pentru punerea în disponibilitate a funcționarului, cum e cazul în speță atunci Administrația C. F. R. va proceda la aplicarea pedepsei pe ziua suspendării, funcționarul neavând niciun drept la salariu din momentul suspendării, totuși această dispozițiune regulamentară fiind contrară dispozițiilor textelor de lege menționate mai sus, nu-și poate avea nicio aplicațiune, deoarece constituie un adaus la lege;

Că dacă s'ar decide în sensul acestor prevederi regulamentare, ar fi să se treacă peste principiul de drept că pedeapsa nu se aplică decât din momentul pronunțării ei și în afară de aceasta ar însemna să se creeze o nouă pedeapsă disciplinară în afară de cele limitativ enumerate în legea organică a C. F. R.;

Că, dar, în speță, reclamantul Dumitru Grăcea care, după ce a fost găsit nevinovat penalicește a fost condamnat disciplinar, are dreptul la salariu pe tot timpul suspendării sale provizorii pentru cercetări penale;

Pentru aceste motive, Curtea constată că un funcționar al Regiei Autonome a C. F. R. care a fost achitat în penal și condamnat ulterior în disciplinar are dreptul la salariu pe timpul suspendării provizorii conform dispozițiilor legii pentru organizarea și exploatarea C. F. R. în 1927.

INALTA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE S III a

Audiența dela 3 Iulie 1936

Președenția d lui D. G. LUPU Președinte

Iacob Mărgărit ou George Marulis

Decizia nr. 1277 Dosar nr. 2964/935

Legea conversiunii. Comerciant aflat în concordat preventiv la promulgarea legii din 7 Aprilie 1934. Cerere de a beneficia de art. 50 din această lege. Numai instituțiunile de credit beneficiază de dispozițiunile art. 50 (art. 61). Respingere.

Art. 50 care vorbește de comercianți, fără a face nicio distincțiune, nu se referă decât la marea masă a comercianților, ale căror creanțe, astfel cum au fost contractate prin libera voință a părților, iar nu și la comercianții cari au beneficiat vreodată de reducerea datoriilor prin intervenția altor legi anterioare de favoare, fiindcă acești debitori beneficiind de reducerea creanțelor lor, au obținut micșorarea datoriilor lor de plată.

Deci de dispozițiunile art. 50 nu profită decât instituțiunile de credit în concordat preventiv, pentru care legea creează un regim excepțional prin art. 61.

Curtea,

Asupra recursului făcut de Iacob Mărgărit contra sentinței Tribunalului Ilfov, S. I-a com. cu nr. 1136 din 9 Iulie 1935, dată în proces cu George Marulis;

Având în vedere că din sentința atacată cu recurs se constată că recurentul fiind în concordat a cerut lichidarea datoriilor sale conform art. 50 din legea datoriilor

agricole și urbane susținând că legea fiind de strictă interpretare dispozițiunile textului menționat sunt aplicabile și comercianților aflați în concordat. Că prima instanță i-a respins această cerere, iar tribunalul a confirmat ordonanța prezidențială de respingerea cererei recurentului, motivând că scopul legii fiind acela de a restabili un echilibru între creditori și debitori, care s'a pierdut din cauza conjeturilor economice, iar nu acela de a despuia pe creditori de drepturile lor, dispozițiunile legii pentru lichidarea datoriilor agricole și urbane nu pot, în lipsa unui text, să fie aplicate cumulativ cu dispozițiunile legii concordatului preventiv, deoarece art. 50 cu toată generalitatea lui nu se poate aplica și comercianților aflați în concordat, fiindcă acolo unde într'adevăr legiuitorul a voit ca să acorde beneficiul acestei legi și comercianților aflați în concordat, a spus-o în mod expres, astfel după cum a făcut-o în art. 61 unde, prin excepție dela regula generală, a prevăzut că instituțiunile de credit având un concordat omologat la pronunțare și îndeplinind anumite condițiuni, pot beneficia de dispozițiunile art. 50, dacă, în termen de un an dela promulgarea legii, renunță la concordatul obținut.

Că în contra sentinței tribunalului, debitorul aflat în concordat a făcut recurs pe un singur motiv de casare astfel formulat :

Violarea art. 50 din legea de lichidare a datoriilor agricole și urbane din 1934, greșită interpretare a lui și abuz de putere, prin aceea că mi s'a refuzat beneficiul dispozițiilor acestui art. 50 pentru că mă aflu în concordat și n'am declarație formală de renunțare la el; deși acest articol nu face nicio distincție, ci vorbește în mod general de toți comercianții și industriașii persoane fizice și de societățile comerciale, cu excepția celor din art. 52.

Intr'adevăr, atât ordonanța prezidențială, cât și sentința Tribunalului Ilfov S. I-a com. se bazează pe considerația că nu pot fi aplicate cumulativ dispozițiile legii concordatului preventiv și acele ale legii lichidării datoriilor din 1934, dacă nu există dispoziție expresă în lege, în acest sscop, căci ar însemna o despuere a creditorilor în favoarea debitorilor ceea ce legiuitorul nu a putut urmări atunci când a căutat să restabilească echilibrul în drepturile creditorilor și acelea ale debitorilor, echilibru deplasat din cauza conjuncturilor economice. Că dispozițiile legii trebuiesc aplicate creanțelor astfel cum există în acel moment, ca rezultat al voinței părților și a situației economice considerată ca forță majoră, iar nu ca rezultat al intervenției legislative,

Că sediul materiei trebuie căutat în dispozițiile art. 61 care arată cum pot instituțiile de credit aflate în concordat să beneficieze de dispozițiile art. 50 și că prin analogie tot așa trebuie să se aplice și comercianților persoane fizice, dispozițiile art. 50 completate cu cele ale art. 61. Că art. 50, așa cum e redactat, se aplică numai comercianților ce nu sunt în concordat, după cum art. 52 se aplică instituțiilor de credit ce nu sunt în concordat, iar pentru cele în concordat se aplică art. 61.

Credem că aceste considerente și această interpretare sunt eronate. Intr'adevăr legea de lichidare a datoriilor agricole și urbane din 7 Aprilie 1934 este o lege excepțională și de ordine publică, deci de cea mai strictă interpretare; a fost făcută ca o derogare dela dreptul comun, pentru a satisface unor necesități de ordine socială și deci nu poate fi redusă, nici extinsă, în dispozițiile ei, care trebuiesc luate așa cum sunt. Or, art. 50 este clar și categoric: el vorbește de comercianți, industriași și societăți comerciale în general, fără nicio restricțiune, decât aceea din art. 52 relativă la institutele de credit cărora le creează un regim separat.

Așa dar art. 50 este sediul general în materie de lichidare a datoriilor, privind pe comercianți, societăți comerciale în general, iar art. 52 este excepția.

Or, acest text nu are nicio restricție privind pe comercianții

în concordat și deci nu se poate crea o decădere pentru această categorie de debitori, în lipsa unui text expres mai ales că din însuși textul art. 50 reiese că acolo unde legiuitorul a voit să creeze o excepție a prevăzut-o expres: cu excepția celor arătate la art. 52 și următori. Dacă s'ar admite soluția interzicerii beneficiului art. 50 comercianților în concordat s'ar ajunge la rezultatul ca un comerciant în concordat să fie obligat a plăti integral datoriile sale privilegiate; iar el la rându-i în calitate de creditor al unui comerciant ce ar beneficia de art. 50 să suporte reducerea creanțelor privilegiate ce ar avea contra acestuia. Ar fi profund inechitabil, căci pentru raporturi de drepturi identice s'ar crea tratamente deosebite. A face distincție între concordatari și neconcordatari în aplicarea art. 50 din lege înseamnă a nu ține seama de motivul care a determinat introducerea acestui articol în lege, pierderea suferită de comercianți concordatari sau nu, la creanțele ce au de încasat, pierdere impusă lor de lege. Comerciantul în concordat e într'o situație critică economică și de aceea a apelat la concordat. Survenind legea de lichidarea datoriilor situația lui s'a înrăutățit și mai tare și aceasta numai prin efectul legii noi, creanțele ce avea de încasat și pe care conta atunci când s'a angajat la plata ratelor concordatate au suferit o simțitoare reducere și plata i-a fost amânată pe un timp îndelungat. Iată-l deci în pericol de a nu mai putea face față angajamentelor sale concordatate. Pe de altă parte, noua lege acordă reducerea tuturor creanțelor fără distincție, pe când concordatul preventiv exceptă pe cele privilegiate. De ce să fie lipsit de acest avantaj comerciantul concordatar și să beneficieze de el comerciantul neconcordatar, când e presupus că situația celui ce a fost nevoit a recurge la concordat e mai precară, decât aceea a celui ce nu a avut nevoie de concordat?

De asemenea argumentarea trasă din prevederile art. 61 este cu totul eronată. Se spune: dacă legiuitorul ar fi voit să favorizeze și pe comercianții concordatari ar fi spus expres, după cum a spus-o expres în art. 61 pentru instituțiile de credit în concordat. Profundă eroare. Legiuitorul care acordă prin acest articol instituțiilor de credit în concordat, lovite de dispozițiile legii de lichidare un termen de grație de 5 ani, pentru plata ratelor concordatate a fost nevoit să adauge un aliniat special și să arate că aceste instituții în concordat cu tot avantajul acordat prin termenul de grație de 5 ani, au dreptul să beneficieze și de dispozițiile art. 50 renunțând la concordat. Au deci o favoare în plus la alegerea lor. Dacă nu te convine situația stabilită prin concordat cu tot termenul de grație de 5 ani, pot renunța la el și face propuneri noi în conformitate cu art. 50. Dacă nu ar fi prevăzut special acest aliniat s'ar fi putut crede că instituțiile de credit în concordat nu mai pot uza de art. 50 pentru că lor li s'a dat în art. 61 favoarea termenului de grație de 5 ani. Dar comercianții, în concordat despre care legea nu vorbește nicăeri și cărora nu li se acordă nicio compensație pentru pierderile suferite prin efectul legii, pot fi privați dela beneficiul legii numai pe considerentul eronat că legiuitorul nu a vorbit decât de instituțiile de credit în concordat, când în realitate legiuitorul care luase măsuri speciale pentru aceste instituții, s'a temut ca nu cumva printr'o greșită interpretare să fie excluse dela beneficiul art. 50 și de aceea a introdus în art. 61 alin. special privind aceste instituții.

Este neîndoios că a exclude pe comercianții în concordat dela beneficiul art. 50 pe baza interpretării date art. 61 ar însemna o violare a principiului de drept că nu se pot crea excepțiuni și decăderi pe cale de interpretare.

Din toate aceste considerente rezultă că nu se poate trage altă concluzie decât aceea că orice comerciant ce îndeplinește condițiile legale poate beneficia de dispozițiile art. 50 și următorii din legea de lichidare a datoriilor din 1934, căci după cum poate juridic argumentează o recentă decizie a Curții de Apel București S. I-a că legea din 1934 introducând o dispoziție cu totul nouă și de favoare în beneficiul comercianților și legând această dispoziție de situația creanțelor din 1931 urmează să se vadă că legiuitorul din 1934 printr'o dispoziție de ordine publică a înțeles să protejeze pe toți de-

bitorii care s'ar găsi în această situație, fără a distinge pe acei care au putut obține un concordat preventiv în baza unei legi anterioare.

Având în vedere că prin motivul de casare, recurentul susține că tribunalul a comis un exces de putere și o violare a art. 50 din legea lichidării datoriilor atunci când a decis că dacă a beneficiat de reducerile concordatului preventiv, nu mai poate să beneficieze cumulativ și de reducerile legii datoriilor agricole și urbane, pentru că acest text nu face nicio distincțiune, ci vorbește în general de comercianți, industriași și societăți comerciale, fără a pune vreo condițiune de a nu se afla în concordat, așa că întru cât art. 50 nu face nicio distincție, orice comerciant aflat în concordat poate să beneficieze și de dispozițiunile acestui text, că art. 61 invocat de tribunal nu poate să constituie o dovadă contrară că legiuitorul a voit să facă o excepție numai pentru instituțiile de credit și să le acorde numai acestora dreptul de a beneficia de dispozițiunile legii lichidării datoriilor agricole și urbane, pentru că rațiunea înscrierii dispozițiunii din acest text, nu a fost aceea de a deroga dela art. 50 și a prohibi cumulul beneficiilor acestor două legi, ci aceea de a nu se da art. 61 alin. 2 o interpretare în sensul că din moment ce instituțiile de credit aflate în concordat au obținut deja un termen de grație de 5 ani, pentru plata ratelor concordate, ele nu mai pot, din cauză că au obținut această favoare să beneficieze ca și orice comerciant în genere de beneficiile art. 50 din legea datoriilor agricole și urbane;

Considerând că, potrivit art. 50 din legea pentru lichidarea datoriilor agricole și urbane din 7 Aprilie 1934, comercianții, industriașii și societățile comerciale cu excepția societăților arătate în art. 52 și următori, precum și syndicatele agricole și viticole, cari au cel puțin 15% din totalul creanțelor lor supuse prevederilor acestei legi la capitolele I și II și cari au acceptat dispozițiunile lor pentru toți debitorii cuprinși în menționatele articole, au dreptul să solicite tribunalului să procedeze la convocarea creditorilor, spre a declara dacă acceptă propunerea de aranjament făcută chiar prin cererea de convocare, iar în caz contrariu să ceară aplicațiunea dispozițiunilor prescrise mai departe de acest text;

Considerând că din modul cum este redactat textul de mai sus, cum și din spiritul și economia întregii legi, rezultă că articolul 50 care vorbește de comercianți, fără a face nicio distincțiune, nu se referă decât la marea masă a comercianților, ale căror creanțe, astfel cum au fost contractate prin libera voință a părților, iar nu și la comercianții cari au beneficiat vreodată de reducerea datoriilor prin intervenția altor legi anterioare de favoare, fiindcă acești debitori beneficiind de reducerea creanțelor lor, au obținut micșorarea datoriilor lor de plată, iar scopul legii datoriilor agricole și urbane nu a fost acela de a ajuta pe acești debitori beneficiari, ci numai pe acei debitori împovărați, cari indiferent din ce cauză au ajuns în imposibilitate ca să plătească datoriile pe care le-au contractat și în condițiunile de plată pe cari le-au stipulat prin liberul consimțământ cu creditorii lor;

Că, dovadă că acesta a fost scopul legii pentru lichidarea datoriilor agricole și urbane din 7 Aprilie 1934 și că aceasta este interpretarea ce trebuie dată art. 50, reese și din cuprinsul art. 61 fiindcă prin acest text, legiuitorul voind să creeze o situațiune excepțională pentru instituțiunile bancare, în scopul de a le da posibilitatea de a se reface, dispune că instituțiunile de credit având un concordat preventiv omologat la promulgarea legii, vor putea să beneficieze și de dispozițiunile art. 50 și următorii, cu condițiunea însă ca în termen de un

an dela data promulgării acestei legi, să renunțe la concordat, de unde rezultă că legiuitorul chiar și atunci când a voit să creeze o excepțiune de favoare, nu a admis, nici chiar în mod excepțional, dreptul ca debitorii aflați în concordat, cari au beneficiat odată de reduceri, să cumuleze peste reducerile concordatului preventiv și reducerile legii datoriilor agricole și urbane din 7 Aprilie 1934, întru cât chiar și în acest caz excepțional de favoare înscris pentru instituțiunile de credit în art. 61, nu a admis acestora dreptul de a se prevala de dispozițiunile legii datoriilor agricole și urbane decât numai cu condițiunea ca să renunțe la concordat, și aceasta nu oricând, ci numai într'un termen limitat de un an dela data promulgării legii datoriilor agricole și urbane;

Că așa fiind și întru cât în asemenea situațiune, soluțiunea tribunalului, care a respins pretențiunile recurentului-debitor aflat în concordat preventiv, de a beneficia cumulativ și de art. 50 din legea menționată, este justă pentru motivele mai sus arătate de această Înaltă Curte, motivul de casare formulat de recurent și bazat pe exces de putere și violarea articolului 50 din legea pentru lichidarea datoriilor agricole și urbane din 7 Aprilie 1934 este nefondat și recursul urmează a fi respins.

Pentru aceste motive Curtea respinge recursul etc.

NOTĂ. Înalta Curte soluționează controversa născută în jurul interpretării art. 50 din legea pentru lichidarea datoriilor din 1934 și anume dacă de dispozițiunile acestui articol beneficiază oricare comerciant sau industriaș sau numai aceia care până în momentul intrării în vigoare a legii lichidării datoriilor, nu invocaseră beneficiul legii concordatului preventiv.

Această importanță chestiune a dat prilej instanțelor de fond să pronunțe hotărâri contradictorii întemeiate pe argumente de interpretare care ofereau elemente de convingere într'un sens sau altul după cum predominau raționamentele deduse mai mult din motive de echitate sau dintr'o interpretare strict literală a textului legii.

Curtea de Casație, bazându-se pe argumente comparative de text, refuză beneficiul legii, comercianților aflați în concordat.

S'a susținut că art. 50 nu face distincție între comercianții concordatari și neconcordatari și deci se aplică deopotrivă ambelor categorii; că art. 52 și 61 se referă în mod special la instituțiunile de credit cărora legea le creiază un regim de o excepțională favoare.

De aci concluzia că art. 50 ar fi sediul general al materiei întru cât enunță o regulă de aplicațiune generală, cu excepția instituțiunilor de credit despre care se ocupă art. 52 și urm.

În sprijinul acestui punct de vedere s'a invocat și un argument de echitate și anume că prin excluderea comercianților concordatari dela beneficiul legii, ei ar fi siliți să plătească în întregime cotele concordate fixate într'un moment în care nu era vorba despre ajustarea creanțelor; că apoi sunt siliți să suporte reducerea creanțelor ce au de încasat, deși atunci când debitorul a solicitat concordatul și s'a obligat să lichideze pasivul după anumite norme, a contat pe integralitatea sumelor ce i se datorau.

S'a obiectat că întru cât rațiunea legii a fost restabilirea echilibrului între obligațiunea debitorului și dreptul de creanță al creditorului, răsturnat din cauze economice, este de neconceput ca de favoarea legii lichidării să profite debitorii care au beneficiat de o altă lege tot de favoare, cum ar fi legea concordatului, al cărui scop este să vină în ajutorul comerciantului lovit de efectele crizei, prin reducerea masivă a creanței și eşalonarea plății pe termen lung.

Că atunci când legiuitorul a vrut să admită o excepție la această regulă, a prevăzut o dispozițiune expresă în acest scop; astfel prin art. 61 întinde beneficiul legii numai asupra instituțiilor de credit aflate în concordat, impunându-li-se însă anumite condițiuni: renunțarea la concordat într'un anumit termen.

Înalta Curte, discutând problema în cadrul textelor ca și al spiritului și economiei legii, este de părere că legiuitorul prin art. 50 s'a referit la marea masă a comercianților care în momentul intrării în vigoare a legii se găseau împovărați de datorii cărora nu le mai putea face față, date fiind condițiunile în care au fost contractate, iar nu la acei comercianți cari, față de starea precară în care s'au aflat la un moment dat, s'au pus la adăpostul legii concordatului, reducând datoriile și obținând pentru rest un regulament de plată în conformitate cu prevederile avantajoase ale legii.

Iar ca ultim argument, Casația invoacă însuși art. 61 care acordă instituțiilor de credit aflate în concordat, beneficiul legii, cu condițiunea de a renunța la concordat.

Soluția supremei instanțe este singura admisibilă de oarece conciliază perfect exigențele legii cu echitatea.

Intr'adevăr, nu ar fi existat o situațiune mai profund inechitabilă decât aceea pe care legiuitorul ar fi creiat-o dacă ar fi îndreptățit pe debitorul concordatar, cu datoriile reduse și eşalonate, să invoace beneficiul altei legi excepționale, pentru a obține o a doua reducere.

Nu a putut fi în intenția legiuitorului să extindă aplicarea legii și acelor debitori cari au beneficiat de importante înlensniri de plată pe baza altei legi de favoare.

Nu s'a gândit legiuitorul să acorde comerciantului dreptul de a obține un nou concordat peste acela obținut anterior.

Prea ar fi fost imorală legea, iar creditul comercial, și așa destul de sdruncinat, ar fi suferit o nouă și poate iremediabilă lovitură.

Se va spune că nimeni nu s'a gândit ca să întindă aplicațiunea legii, debitorilor în concordat, fără obligațiunea pentru aceștia de a renunța la concordat, atunci când legea lichidării le oferă condițiuni mai avantajoase.

Însă, chiar dacă acei debitori s'ar arăta dispuși să renunțe la concordat (deși în fața instanțelor nu au manifestat această mărinimie), legea se opune la o asemenea soluțiune deoarece din coroborarea art. 50 cu art. 61, apare voința contrarie a legiuitorului.

Art. 50 vorbește în genere despre comercianți, industriași și societăți comerciale, reglementând concordatul pe care legea îl instituie în favoarea lor. Nu se face nicio aluzie la debitorii aflați în concordat preventiv.

Pentru instituțiile de credit, legea admite de asemenea posibilitatea de a se aranja cu creditorii lor (art. 52).

Iar în ce privește instituțiile de credit care au un concordat omologat la promulgarea legii lichidării, legiuitorul instituie un regim excepțional de favoare, prin aceea că le acordă un termen de grație de 5 ani pentru plata ratelor concordatate, fără a putea fi declarate în stare de faliment sau a li se revoca starea de concordat.

În sfârșit legea lasă la latitudinea lor să beneficieze de aranjamentul prescris de art. 50, dacă renunță la concordat. Iată deci pentru prima oară vorbindu-se în lege despre situațiunea debitorilor aflați în concordat care ar vroi să beneficieze de art. 50, limitând însă această favoare numai la instituțiile de credit.

Legiuitorul a înțeles să acorde o favoare specială acestor instituțiuni, pentru motive atât de cunoscute, încât nu le mai relevăm.

Fapt necontestat este prin urmare că pe legiuitor nu l-a preocupat decât situațiunea instituțiilor de credit

aflate în concordat, în ajutorul cărora a venit printr'o dispozițiune de favoare, lăsându-l indiferent situațiunea celorlalți debitori în concordat.

Și atunci, dacă pentru instituțiile de credit a admis dreptul de a beneficia de lege, sub condițiunea expresă a renunțării la concordat, cum putem extinde această dispozițiune cu caracter excepțional la masa mare a debitorilor concordatari comercianți, industriași (persoane fizice) și orice fel de societăți comerciale?

Ar fi cel puțin bizar ca această condițiune a renunțării la concordat s'o generalizăm în aplicarea ei căci am contrazice o regulă elementară de interpretare a legilor și anume ca o dispozițiune prevăzută printr'o lege pe cale de excepție la regula generală, s'o presupunem existentă în acea regulă generală.

Dacă am extinde aplicarea art. 50 tutulor debitorilor concordatari fără excepție, cu condiția presupusă de a renunța la concordat, întrebarea firească este următoarea: de ce oare legiuitorul a simțit nevoia să prevadă această condițiune în mod expres în art. 61 unde se ocupă despre instituțiile de credit?

Și dacă am fi induși să presupunem acea condiție: renunțarea la concordat, este firesc să ne întrebăm, în ce termen trebuie să se facă această renunțare deoarece legea nu arată care este acest termen?

S'ar putea aplica termenul de 1 an din art. 61?

Răspundem categoric, nu, căci ar fi lipsit de orice temei juridic un asemenea sistem de interpretare a art. 50 și anume, în ce privește obligația debitorilor concordatari (comercianți, industriași, societăți comerciale), să presupunem existența unei asemenea obligațiuni în tăcerea legii, iar în ce privește termenul de renunțare la concordat, să recurgem la o dispozițiune străină, referitoare la alți debitori, la instituțiile de credit pentru care legea creiază un regim de excepție.

Și afară de această considerațiune, dacă de regimul de favoare de care se bucură instituțiile de credit aflate în concordat, se bucură toți debitorii aflați în concordat, fără excepție, pentru ce oare legiuitorul a prevăzut o dispozițiune specială numai pentru instituțiile de credit prin art. 61 alin. ultim?

Din contră, dacă legiuitorul nu s'ar fi ocupat în mod special despre aceste instituțiuni, printr'un articol care prezintă prin conținutul lui un caracter excepțional față de art. 50, s'ar fi putut pune chestiunea dacă de art. 50 beneficiază și debitorii aflați în concordat.

Când însă legiuitorul prin art. 50 care se referă la oricare debitor comercial, persoană fizică sau morală, cu excepția instituțiilor de credit, nu se preocupa despre debitorii aflați în concordat, pentru a se ocupa despre situația acestor debitori cu altă ocazie și pe cale de excepție, limitând însă aplicarea dispozițiunii respective numai la o anumită categorie de debitori, este elementar că intenția lui a fost să excludă dela beneficiul art. 50, pe oricare alți debitori concordatari.

Din cele de mai sus, tragem următoarea concluziune logică:

Spuneam că în principiu este inadmisibil ca un debitor aflat în concordat să poată invoca și beneficiul legii de lichidare a datoriilor, având deci dreptul să aplice o nouă reducere, creanțelor creditorilor săi, după ce a beneficiat de avantajile legii concordatului preventiv.

În altfel, instituțiile de credit pe care este evident că legiuitorul din 1934 a vrut să le favorizeze, ar fi într'o situațiune inferioară față de oricare alți debitori, deoarece legea le obligă să renunțe la concordat, adică la avantajile pe care le-a obținut prin sentința de omologare și deci implicit, și acei debitori ar trebui să renunțe la concordatul lor.

Însă, a impune și celorlalți debitori concordatari, condițiunea de a renunța în prealabil la concordat, înseamnă a crea acestor debitori, un regim de favoare pe care de bună seamă legiuitorul nu l-a avut în vedere, deoarece nimic nu ar fi fost mai simplu și logic pentru legiuitor decât să fi transpus dispoziția din art. 61 alin. ultim în art. 50, tale quale, pentru ca sistemul legii azi aplicabil numai instituțiilor de credit aflate în concordat, să fi devenit de o aplicațiune generală.

Față de modul cum a procedat legiuitorul în această importantă materie, tragem concluzia că toți debitorii aflați în concordat, cu excepția instituțiilor de credit, nu beneficiază de art. 50, trebuind deci a îndeplini mai departe obligațiunile pe care le au pe baza sentinței de omologare.

E. CRISTOFORĂNU
Avocat

TRIBUNALUL ILFOV SECȚIA NOTARIAT

Audiența dela 14 Martie 1936

Președinția d. lui C. BĂDESCU Judecător

Gheorghe Popovici cu Maria Crețulescu
Jurnalul nr. 7807

Lucru judecat. Hotărîri susceptibile de a fi atacate cu apel. Autoritatea lucrului judecat față de instanța primului grad de jurisdicțiune.

Autoritatea lucrului judecat, există chiar în cazul în care hotărîrile sunt susceptibile de a fi atacate cu vreuna din căile ordinare sau extraordinare de atac, deoarece în materie contencioasă, hotărîrile judecătorești sunt investite, din momentul în care au fost pronunțate, cu autoritate de lucru judecat; astfel că soluțiunea primului grad de jurisdicțiune, chiar în cazul când e atacată cu apel, poate fi invocată într'un litigiu, dedus în fața primului grad de jurisdicțiune și care poartă între aceleași părți, lucrând în aceeași calitate și are același obiect și cauză.

Tribunalul,

Asupra cererei de față făcută prin petițiunea înreg. la nr. 18.182 d'n 1936 de către Gheorghe G. Popovici, domiciliat în București, B-dul Palatului Cotroceni nr. 40, în conformitate cu dispozițiunile art. 68 al legii din 7 Aprilie 1934 :

Având în vedere susținerile părților, actele și lucrările din dosar;

Având în vedere că prin cererea sa, petiționarul Gheorghe Popovici solicită în conformitate cu dispozițiile art. 68 din legea lichidării datoriilor agricole și urbane, desființarea tuturor măsurilor de urmărire începute de intimata Maria Crețulescu, domiciliată în București, asupra imobilului situat în București, str. Spătar nr. 4; locului viran din comuna suburbană Șerban-Vodă pendinte de Municipiul București și viei din comuna Chișorani Jud. Prahova, în executarea actului de ipotecă autentificat la nr. 2.300 d'n 1929, înscris la nr. 315 din 1929 și a actului de tranzacție autentificat la nr. 33.561 din 1930 de acest tribunal;

Că în susținerea cererii sale, petiționarul invoacă art. 1 al legii sus indicate, arătând că: 1) este cetățean român; 2) este proprietar de imobile susceptibile de a fi supuse impozitului agricol, încă dela 18 Decembrie 1931; 3) datoria sa este anterioară datei de 18 Decembrie 1931; 4) veniturile sale personale agricole reprezintă 30% din quantumul total al veniturilor elementare pe baza cărora s'a calculat impozitul global pe 1933 și 5) că mama contestatorului, Zoe G. Popovici, cât și Constantin G. Popovici, frate locuiesc în comune rurale încă dinainte de 18 Decembrie 1931;

Având în vedere că împotriva cererei de față, intimata Maria Crețulescu prin avocatul său, ridică finele de neprimire,

rezultând din faptul că chestiunea de a se ști dacă petiționarul de azi întrunește condițiunile art. 1 al legii din 7 Aprilie 1934, a mai fost soluționată de Trib. Ilfov s. I-a c. c., prin sentința nr. 987 d'n 1935, pronunțată în acțiunea făcută pe baza art. 69 de creditoare și această sentință stabilește că petiționarul de azi nu întrunește condițiunile art. 1 al sus indicatei legi. Din cauza acestei sentințe, pronunțată de primul grad de jurisdicțiune, chestiunea relevată de petiționar nu mai poate fi cercetată de o instanță tot de gradul întâi, astfel că cererea urmează a fi respinsă;

Având în vedere că, în combaterea excepțiunii ridicată de intimată, petiționarul susține pe de o parte că sentința invocată nefiind definitivă, nu are autoritate de lucru judecat și pe de altă parte, că spre deosebire de ceea ce a susținut cu ocazia pronunțării acelei sentințe astăzi susține în principal că întrunește condițiunea de sub litera b dela punctul B din art. 1 al legii din 7 Aprilie 1934;

Că acestea fiind susținerile părților referitoare la excepțiunea ridicată de intimată, urmează a se proceda la examinarea temeiniciei lor;

Considerând că înainte de a se stabili efectul pe care-l produce în litigiul de față sentința invocată de intimată, este necesar a se cerceta dacă conflictul dedus în justiție cu acea ocazie avea același obiect, aceeași cauză cu cel de astăzi și purta între aceleași persoane, lucrând în aceeași calitate;

Având în vedere că din examinarea sentinței apelate, se constată că ceea ce s'a dedus cu acea ocazie în justiție, a fost chestiunea de a se ști dacă petiționarul de azi are dreptul de a beneficia de prevederile capitolului I al legii din 7 Aprilie 1934, din cauza vocațiunii sale la dispozițiunile art. 1 al legii și în raportul dela debitor la creditor cu intimata de azi, iar d'n examinarea cererei de față se constată că ea are același obiect, este întemeiată pe aceeași cauză și poartă între aceleași persoane, lucrând în aceeași calitate;

Considerând că susținerea petiționarului că nu poate fi vorba de identitate de cauză, întru cât în cererea de față invoacă dispozițiunile de sub litera b dela punctul B din art. 1, pe când în ceaaltă a invocat dispozițiunile de sub litera a din punctul B de sub același articol, este neîntemeiată. Într'adevăr aceste susțineri nu constituiesc decât mijloacele, probele și argumentele prin care petiționarul vrea să dovedească vocațiunea sa la dispozițiile art. 1, mijloace care trebuiesc deosebite de cauză, care este vocațiunea sa la beneficiul art. 1. Că este vorba de mijloace de apărare, o recunoaște de altfel însuși petiționarul, care a susținut că le-a invocat și în apel;

Că astfel fiind, este bine stabilit că în amândouă cererile este identitate de obiect, de cauză și de persoane, lucrând în aceeași calitate;

Având în vedere că prin sentința sus indicată a Trib. Ilfov s. I-a c. c., s'a admis cererea făcută de intimata de azi și s'a constatat că petiționarul de astăzi nu beneficiază de prevederile art. 1 al legii din 7 Aprilie 1934, în ceea ce privește creanța intimatului;

Considerând că deși este necontestat că această sentință a fost atacată cu apel de petiționarul de azi, apel pendinte în fața Curții din Craiova, ceea ce urmează a se cerceta este efectul pe care această sentință îl produce asupra cererei de față;

Considerând că în materie contencioasă, hotărîrile judecătorești sunt investite, din momentul în care au fost pronunțate, cu autoritate de lucru judecat;

Că autoritatea de lucru judecat există chiar în cazul în care hotărîrile sunt susceptibile de a fi atacate cu vreuna din căile ordinare sau extraordinare de atac prevăzute de lege;

Că aceasta se justifică prin considerațiunea ca una din părți să nu aibă posibilitatea de a lua dela început, în prejudiciul celorlalte părți un proces pe care l'a pierdut în prima instanță și a cărui soluționare definitivă o întrezărește a-i fi defavorabilă, ceea ce ar face ca litigiile să fie interminabile și soluțiile lor eventual contradictorii și prin considerațiunea că

o hotărîre judecătorească nu are autoritatea de lucru judecat, pentru că cuprinde adevărul, ci pentru că este prezumată a-l cuprinde și nimic nu împiedică ca chiar o hotărîre susceptibilă de a fi apelată să fie în mod provizoriu, până la reformarea ei în apel, prezumată de a cuprinde adevărul;

Că susținerile cari se fac în doctrină, fie sub raportul termenului în care căile de atac pot fi exercitate, fie asupra naturii acestor căi, fie asupra faptului dacă ele au fost sau nu exercitate, trebuiesc limitate numai la posibilitatea de executare a hotărîrii, dar nu la autoritatea soluțiunii ce ea cuprinde. Într'adevăr autoritatea de lucru judecat a unei hotărîri și posibilitatea ei de a fi executată, nu sunt totdeauna una lângă alta. În ceea ce privește lucrul judecat, s'a arătat mai sus că autoritatea lui există din momentul pronunțării hotărîrii. În ceea ce privește posibilitatea de a fi executată hotărîrea, evident că sunt aplicate dispozițiunile art. 372 pr. civ. și art. 71 din legea Curții de Casație, astfel că numai în această privință interesează de a se ști dacă hotărîrea este susceptibilă de a fi atacată cu apel sau recurs, dacă termenul de apel a expirat sau dacă apelul a fost exercitat, pentru a se hotărî dacă hotărîrea este sau nu executorie. Prin urmare, numai la această chestiune a executării trebuie limitată discuțiunea sus indicată. De altfel, chiar autorii care în privința autorității de lucru judecat, discută aceste chestiuni, se mulțumesc numai să afirme că odată o cale de atac ordinară exercitată, autoritatea lucrului judecat dispăre și, fac această afirmație, după ce recunosc că orice hotărîre susceptibilă de a fi atacată cu orice cale de atac, este investită cu autoritatea de lucru judecat (v. **Lacoste** nr. 16 și urm.). Nu arată însă rațiunea pentru care simplul exercițiu al unei căi de atac ordinare face să dispară prezumția legală de adevăr atribuită unei hotărîri judecătorești și nu o arată, deoarece confundă autoritatea soluțiunii cu posibilitatea ei de executare. Origina acestei confuzii s'ar părea că o constituie faptul că în mod curent se spune că numai hotărîrile definitive sunt investite cu autoritatea de lucru judecat. Această afirmație trebuie înțeleasă în sensul că prin hotărîri definitive în această privință se înțelege nu numai acele susceptibile de a fi executate dar orice hotărîre care rezolvă fără posibilitate de revenire a judecătorilor, cari au pronunțat-o, o chestiune de fapt sau de drept desbătută între părți, spre deosebire de hotărîrile preparatorii și provizorii care nu leagă pe judecătorii ce le-au pronunțat. Referitor la această chestiune **Colin et Capitant** (vol. II, pag. 235) se exprimă în modul următor: „Puțin interesează dacă hotărîrea este susceptibilă de a fi atacată cu apel, opoziție sau recurs. Ea este investită cu autoritate de lucru judecat și pentru a o pierde, trebuie să fie infirmată de o jurisdicțiune competente”.

Considerând însă, că ceea ce interesează a se ști, este chestiunea în ce împrejurări autoritatea de lucru judecat a unei hotărîri care este apelată poate fi invocată. Conform celor mai sus indicate soluțiunea dată păstrează autoritatea de lucru judecat până în momentul în care este infirmată de jurisdicțiunea competentă, adică de instanța de gradul al doilea, investită cu soluționarea apelului. Aceasta a doua instanță este în măsură să reformeze hotărîrea celei dintâi. Deci, în fața ei, evident că nu se poate invoca autoritatea de lucru judecat, ci numai temeinicia sau netemeinicia lucrului judecat. Prima instanță, altfel zis, primul grad de jurisdicțiune este legat însă de soluțiunea dată, pe care nu o mai poate contrazice, dând soluțiunea sa, primul grad de jurisdicțiune s'a devestit în mod definitiv de cercetarea litigiului. El nu mai poate statua asupra chestiunii soluționate, în fața lui autoritatea acestei soluțiuni, poate fi invocată. Prin urmare, făcându-se distincțiune între autoritatea de lucru judecat și posibilitatea de executare a unei hotărîri, se ajunge la concluziunea că soluțiunii primului grad de jurisdicțiune chiar în cazul în care este atacată cu apel, poate fi invocată într'un nou litigiu, dedus în fața primului grad de jurisdicțiune și care poartă între aceleași părți, lucrând în aceeași calitate și are același obiect și cauză. A se hotărî contrariu, ar însemna să se dea posibilitate

începerei unui șir nesfârșit de litigi și unor eventuale hotărîri contradictorii. Și ceea ce se mai rezolvă prin soluțiunea de mai sus, este și mult discutata chestiune a litispendenței între două instanțe de grad diferit. Litispendența, care implică aceleași condițiuni cu autoritatea de lucru judecat, nu poate exista într'un asemenea caz, deoarece în fața instanței de grad inferior, se va invoca autoritatea de lucru judecat;

Că astfel fiind, față de toate cele expuse mai sus, și într'un câștig asupra unei cereri identice cu cea de față a statuat și Tribunalul Ilfov s. I-a c. c. în sensul că petiționarul de azi nu beneficiază de dispozițiunile art. 1 al legii din 7 Aprilie 1934, excepțiunea invocată de intimată apare întemeiată și urmează a fi admisă, respingându-se cererea de față;

Pentru aceste motive admite, etc.

(ss) **C. Bădescu, V. Leonescu.**

NOTA. — O hotărîre dată de primul grad de jurisdicțiune, prin care se rezolvă pricina dedusă în judecată, și deci instanța este desezisată, are ea oare autoritate de lucru judecat din momentul pronunțării, independent de căile de atac de care este susceptibilă? Iată chestiunea asupra căreia Tribunalul Ilfov s. de notariat a fost chemat să se pronunțe și pe care a soluționat-o în sens afirmativ prin o hotărîre pe larg motivată și temeinic argumentată. Cu drept cuvânt, tribunalul începe prin a face deosebire între autoritatea lucrului judecat a unei hotărîri și caracterul ei executoriu.

În adevăr, în principiu, pentru ca o hotărîre să fie susceptibilă de executare silită, trebuie să fie definitivă, sau cum se exprimă art. 372 pr. civ., să fie „desăvârșită” adică să nu fi fost reformată în instanța de apel, sau partea interesată să nu mai poată exercita această cale ordinară de atac; numai în mod excepțional o hotărîre dată de prima instanță este susceptibilă de executare, atunci când este pronunțată cu execuție provizorie, sau când este executorie de drept, în baza legii.

Când însă este vorba de autoritatea lucrului judecat, nu-i nevoie ca hotărîrea pe temeiul căreia se invocă această autoritate, să fie definitivă, într'un câștig chiar hotărîrea primei instanțe este investită cu autoritatea lucrului judecat cel puțin în mod provizoriu, atâta timp cât hotărîrea n'a fost infirmată de instanța competentă superioară.

De aici urmează că, pe când autoritatea lucrului judecat rezultând din o hotărîre definitivă, are un caracter absolut, putând fi invocată înaintea oricărei instanțe, cea care emană dela o hotărîre dată de primul grad de jurisdicțiune n'are decât un caracter relativ în sensul că numai prima instanță este ținută să respecte soluțiunea dată ne mai putând să intre din nou în cercetarea pricinei, de care a fost desezisată prin hotărîrea dată.

Pentru a pune mai bine în relief această deosebire, se întrebuințează în terminologia juridică franceză, două expresiuni care se referă la cele două ipoteze mai sus semnalat și anume „autorité de la chose jugée și force de chose jugée”. Un jugement a autorité de chose jugée, — zice Garsonnet. *Traité de procédure* 2-e édition t. III, p. 542. — dès qu'il est rendu et alors même qu'il n'est pas définitif; il n'a force de chose jugée que s'il est définitif et par conséquent inattaquable.

În același sens Glasson, *Précis théorique et pratique de procédure civile* 2-e édition t. I nr. 574 pagina 620: tout jugement a autorité de chose jugée au moment même où il est rendu. Quand un jugement n'est pas ou n'est plus susceptible d'opposition ou d'appel, on dit qu'il passe en force de chose jugée.

În legea noastră în art. 1788 cod. civ. reproduc în

parte după art. 2157 cod. civ. francez. găsim întrebuințată expresiunea „sentință care a dobândit puterea lucrului judecat”, echivalentul formulei franceze „jugement passé en force de chose jugée”.

Din punctul de vedere rațional, soluțiunea admisă în doctrină și jurisprudență și consfințită de tribunal prin hotărîrea de mai sus, se justifică pe motivul că presumpția absolută de adevăr atribuită de legiuitor hotărîrii judecătorești, este bazată pe considerațiuni de interes general în virtutea cărora, faptele constatate și drepturile recunoscute prin o hotărîre nu pot fi repuse în discuțiune înaintea aceleiași instanțe sau instanțe de același grad cu aceea dela care emană hotărîrea, ci numai înaintea instanței competente superioare în termenul și condițiunile permise de lege pentru exercitiul căilor de atac.

O cestiune în strânsă legătură cu aceea a noțiunii și sferei de aplicațiune a lucrului judecat și pe care tribunalul o examinează în hotărîrea sa, este aceea de a se ști dacă simplul exercitiu al unei căi de atac ordinare, în contra hotărîrii date de prima instanță, face să înceteze ipso facto, autoritatea lucrului judecat sau din contra hotărîrea își păstrează această au-

toritate, atît timp cît n'a fost reformaă de instanța superioară.

Asupra acestui punct, doctrina franceză nu pare a fi fixată și nici nu discută cestiunea în mod special: astfel pe cînd Lacoste (De la chose jugée nr. 16) consideră că „l'exercice d'une voie de recours ordinaire (appel, opposition) suffit pour faire disparaître l'autorité de la chose jugée, Glasson op. cit. loc cit. admite că, cette chose jugée peut être suspendue par l'opposition ou par l'appel”, pe cînd Garsonnet, op. cit. loc cit. susține: „un jugement a-t-il seulement l'autorité de la chose jugée, il est tenu pour vrai jusqu'à ce qu'il soit rétracté ou réformé”.

Inclinăm în sensul acestei din urmă păreri, admisă și de tribunal, fiindcă o considerăm mai logică și mai conformă cu interesul general care impune pentru menținerea ordinii sociale, și a încrederei de care trebuie să se bucure justiția ca autoritatea unei hotărîri să nu înceteze decît în momentul cînd instanța competentă superioară a reformat-o.

ALEX. CERBAN
Profesor de Drept civil
la Universitatea din București

JURISPRUDENȚA STREINĂ REZUMĂTĂ

CASAȚIA ITALIANA, S. U., 28 Mai 1936

Lege. Interpretare. Norme.

În interpretarea legilor, spre deosebire de regulile stabilite pentru interpretarea contractelor, judecătorul trebuie înainte de orice să ia în considerație cuvintele în înțelesul lor exact tehnic și lexicologic, deoarece este de rigoare că legiuitorul la întocmirea legilor, se folosește întotdeauna de cuvinte în înțelesul lor tehnic și în noțiunea lor strict etimologică, înlăturînd deformările și înțelesul pe care uzurile vulgare l-au imprimat, afară de excepțiile indicate expres de legiuitor (Foro italiano, 1936, I, p. 967).

CASAȚIA ITALIANA, I, 24 Ianuarie, 1936

Cont curent. Elemente. Caractere distinctive.

Contractul de cont curent propriu zis se distinge de contul de corespondență, contul de a da și a avea contul de gestiune, prin aceea că el consistă într-o unică convențiune pe baza căreia se regulează raporturile viitoare de credit și debit între 2 persoane, avînd comun cu acele conturi numai mecanismul exterior, contabil.

Sub desemnarea de cont curent bancar, se înglobează operațiunile de tot felul pe care judecata este ținută să le constate și să le rețină în scopul determinării raporturilor efective intervenite între părți (Foro italiano 1936, I, p. 1040).

CASAȚIA ITALIANA, I, 27 Februarie, 1936

Navlu. „Insurance clause”. Validitate relativă. Armator. Clauză de neresponsabilitate pentru culpe nautice și pentru culpa ușoară a căpitanului și echipajului. Navlu. „Insurance clause”. Dolul și culpa gravă a cărăușului.

Clauza de neresponsabilitate a cărăușului maritim în legătură cu toate riscurile contra cărora încărcătorul se poate asigura („insurance clause”) e eficace numai în limita culpei ușoare, chiar dacă a fost stipulată în mod generic pentru orice grad de culpă.

Clauzele de neresponsabilitate a armatorului pentru culpe nautice, pentru faptele rezultînd din culpa ușoară a căpitanului și a echipajului, nu sunt vaalide, dacă nu sînt însoțite de o efectivă reducere a navlului, stabilită în prealabil și adusă la cunoștința publicului.

Prin efectul așa zisei „insurance clause”, dovada existenței

unei cauze liberatorii de responsabilitate, cade în sarcina cărăușului.

De aceea este nulă clauza care pune în sarcina încărcătorului dovada că pierderea sau avaria mărfurilor a fost cauzată de dolul sau culpa gravă a cărăușului sau a subordonaților săi (Foro italiano, 1936, I, p. 1010).

CASAȚIA ITALIANA, I, 12 Mai, 1936

Faliment. Acțiune revocatorie ordinară și falimentară. Simulație de vânzare. Acțiune revocatorie contra persoanei interpusă. Inadmisibilitate.

Acțiunea revocatorie ordinară și cea falimentară au același obiect însă se deosebesc prin aceea că acțiunea falimentară se bazează pe prezumpția de fraudă și are de efect restituirea la masă a bunurilor sustrate. Această sancțiune produce efecte independent de faptul dacă falitul și acela față de care se exercită acțiunea, a comis sau nu o culpă delictuală. Aceasta ar putea da naștere la sancțiuni grave în caz de bancrută.

Cînd s'a exercitat acțiune de revocare a unei vânzări frauduloase contra cumpărătorului efectiv, și obținut revocarea, judecătorul sindic nu mai poate exercita ulterior această acțiune și contra cumpărătorului fictiv care a fost persoană interpusă (Giur. it. 1936, I, p. 789).

CASAȚIA ITALIANA, I, 12 Mai, 1936

Faliment. Colocare la preț din vânzarea imobilelor. Verificarea creditelor. Opoziție tardivă. Eroare.

În instanța de formare a tabloului de distribuire a prețului rezultat din vânzarea imobilelor falitului, nu se mai poate discuta nici existența și entitatea creanței admise la pasiv, nici validitatea garanției care însoțește creanța, ci numai ordinea privilegiilor și garanțiilor.

Pentru ca admiterea creanței la pasiv să fie contestată pentru eroare, trebuie ca faptul sau împrejurarea care a dat loc eroarei, să nu fi fost cunoscute de judecătorul sindic în momentul în care a admis creanța (Foro italiano, 1936, I, p. 980).

CASAȚIA ITALIANA, I, 22 Mai, 1936

Fraudă și simulație. Act dotal. Intervenția soțului în proces.

Actul prin care se constituie o dotă nu poate fi atacat pentru simulație sau fraudă fără introducerea în cauză a soțului și nu poate fi revocat pentru acest motiv, dacă nu s'a dovedit concursul soțului la acea fraudă (Giur. it., 1936, I, p. 758)